

๑
๗๘๐.๗
ค ๒๒๖ก

การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะ
เพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

๒๘ ม.ค. ๒๕๔๓

บทคัดย่อ
ของ
ลักขณา โล่ห์พิทักษ์สันติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

เมษายน ๒๕๔๒

๑๖/๖๙๖

๖ ๘๕ ๗
๗๘ ๗๙
๘๐ ๘๕

การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะ
เพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

บทคัดย่อ
ของ
ลักษณะ โล่ห์พิทักษ์สันติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
เมษายน 2542

งานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ และ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนอายุระหว่าง 7 - 17 ปี ที่กำลังเรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในภาคเรียนที่ 2 พ.ศ. 2541 จำนวน 230 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.70 มีอายุระหว่าง 11 - 15 ปี ร้อยละ 63.00 กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.70 เยาวชนส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย ร้อยละ 76.50 เหตุผลที่เรียนดนตรีไทยเพราะชอบ/รักดนตรีไทย ร้อยละ 53.50 สมัครเรียนชิม ร้อยละ 27.00 และสามารถเล่นซิมได้ร้อยละ 26.30 มีความประทับใจวิธีการสอนมากที่สุด ร้อยละ 30.90 และเห็นว่าวิธีการที่ควรใช้คัดเลือกเยาวชนเข้าเรียน คือสมัครก่อนได้เรียนก่อน ร้อยละ 43.00 รองลงมาเป็นการสอบ ร้อยละ 27.40 จับฉลาก ร้อยละ 25.20 และอื่นๆ ร้อยละ 4.30

2. เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีสอน และด้านการนำผลไปใช้ อยู่ในระดับมาก โดยในรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 10 ข้อแรก ได้แก่ ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ครูผู้สอนมีทักษะในการสอนดนตรีไทย ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้เรียนและบุคคลอื่น บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นกันเอง ครูผู้สอนสอนวิธีเล่นดนตรีไทยที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ถูกต้องเข้าใจง่าย เนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก เมื่อจบหลักสูตรแล้วผู้เรียนสามารถแสดงการเล่นดนตรีไทยให้ผู้อื่นรับฟังได้ และครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นผู้มีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์

3. เยาวชนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรพบว่า

3.1 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมต่างกัน โดยความคิดเห็นของเยาวชนเพศชายสูงกว่า เพศหญิง

3.2 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมต่างกัน โดยความคิดเห็นด้วยของกลุ่มอายุสูงกว่า 15 ปี สูงกว่า อายุระหว่าง 11 - 15 ปี และอายุ ต่ำกว่า 11 ปี ตามลำดับ

3.3 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมต่างกัน โดยความคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงกว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา ตามลำดับ

3.4 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมต่างกัน โดยความคิดเห็นขอเยาวชนกลุ่มที่เคยเรียนดนตรีไทย สูงกว่า กลุ่มที่ไม่เคยเรียนดนตรีไทย

4. เยาวชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน โดยเห็นว่ามีความเหมาะสมดี แต่ควรปรับหลักสูตรให้ง่ายขึ้น ควรสอนเพลงหลาย ๆ เพลง ครูผู้สอนควรตรงต่อเวลา ครูผู้สอนควรสอนใจเย็นและพูดให้ช้าลง ควรเพิ่มครูผู้สอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน วิธีการสอนควรมีอุปกรณ์ช่วยสอนเพื่อเพิ่มความสุข ควรมีโน้ตเพลงแจกให้กับผู้เรียน ควรกำหนดแผนการฝึกซ้อมดนตรีไทยไว้ล่วงหน้า ควรเน้นการสอนให้รู้จักการเก็บรักษาและบำรุงรักษาเครื่องดนตรี และครูผู้สอนควรให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน

THE OPINIONS OF THAI YOUTHS TOWARD THE THAI MUSIC PROGRAM
ARRANGED BY ART ASSOCIATION FOR YOUTHS
THE OFFICE OF THE NATIONAL CULTURE COMMISSION

AN ABSTRACT
BY
LUKSANA LOPITAKSANTI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Adult Education
at Srinakarinwirot University

April 1999

The purposes of this research were 1) to study the opinions of the Thai youths toward the Thai music program of the Art Association for youths, the Office of the National Culture Commission. The research comprised 4 factors : curriculum, teachers, teaching method, and processes of applying 2) to compare the opinion of the youths different by sex, age, level of class and experience in Thai music .

The main population used in this research was the youths who were between 7-17 years old and studying Thai music program of the Art Association for youths, the Office of the National Culture Commission.

The instrument used for collecting data was the questionnaire, divided into 5 levels. The statistic used for analysis of the data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows :

1. Most of the youths were female as percentage of 68.70. The wide range of age were between 11-15 years old as percentage of 63.00. Most of the youths were in the primary school as percentage of 58.70. Most of them have ever learned Thai music as percentage of 76.50. The reasons for learning were prefer and love in Thai music as percentage of 53.50. The youths apply for practice Kim as percentage of 27.00, and be able to play "Kim" as percentage of 26.30. They had been appreciated to the teaching method as the most, as percentage of 30.90. The opinion about the youths assortment were picking anyone who come to apply for learning early, as percentage of 43.00. The follows percentage of 27.40 were taking an exam.

2. The opinions of the youths toward the Thai music program of the Art Association for youths in overall and in 4 factors : curriculum, teachers, teaching method, and processes of applying were in a high level. The first 10 items that had a high level of mean were : the teachers should be expert in Thai music, good emotion, always smile, had intellectual skills in teaching, good relationship to students and everybody, friendly , teaching the correct practice to the students, using correct and easy language, the content of curriculum should run from easy to difficult, whenever finishing course the students could perform to the public and the teachers should be expert and had created thinking.

3. The youths in different sex, age, level of class, experience in Thai music, agreed with Thai music program of the Art Associate for youths in overall at high level as follows :

3.1 The youths in different sex had the arithmetic mean toward teaching Thai music in different, the opinion of male was higher than female.

3.2 The youths in different age had the arithmetic mean toward teaching Thai music in different, the opinion of the youths over 15 years were in higher than the age between 11-15 years and the age under 11 years.

3.3 The youths in different level of studying had the arithmetic mean toward teaching Thai music in different. The opinion of the youths who were in high school were higher than the primary school .

3.4 The youths in different experiences had the arithmetic mean toward teaching Thai music in different. The agreement of the group who had ever learned Thai music were higher than the group who never learn Thai music

4. The youths suggestion to Thai music program of the Art Association were in an suitable. The curriculum should be improved in order to make it more easier. The teacher should teach several songs, be punctuality, calmly, speak slowly. The number of teachers should be according to the number of students. The teaching method should have more media to be more fun. The teachers should have the key note for all students. The teacher should plan for the practice before teaching and whenever finishing, the teacher should have the advice for maintenance the music instrument and also had some advice in addition to the curriculum.

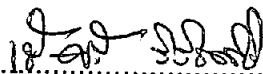
อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

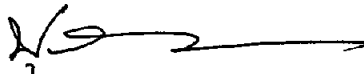

(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธสิริ)

คณะกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธสิริ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธสิริ)

วันที่ 19 เมษายน 2542

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดีมาจาก รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ อาจารย์ควบคุมงานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำชี้แนะด้วยความเมตตากรุณาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ เป็นอย่างสูงที่กรุณา เป็นกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ ทำให้ งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ นายภานุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ หัวหน้าฝ่ายติดตามและประเมินผล กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และแนะนำแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ให้ความรู้และความอนุเคราะห์นាំนាំการแก้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบใจเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติทุกคน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี อันเป็นประโยชน์และเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในงานวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการบูชาแด่คุณพ่อ คุณแม่ คุณครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ชีวิตให้อนาคตให้วิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ลักษณ์ โล่ห์พิทักษ์สันติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.....	9
ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.....	15
สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.....	18
หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยของสมาคมศิลปะ เพื่อเยาวชน.....	19
สถานที่เปิดสอนดนตรีไทย.....	23
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย.....	37
สมมติฐานในการวิจัย.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนที่เรียน ดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.....	51

ตอนที่ 2	ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของ สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้.....	55
ตอนที่ 3	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ที่กำลังศึกษาและประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย.....	61
ตอนที่ 4	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.....	66
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	69
	ความสำคัญของการวิจัย.....	69
	การดำเนินการวิจัย.....	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
	สรุปผลการวิจัย.....	71
	การอภิปรายผล.....	73
	ข้อเสนอแนะ.....	76
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	76
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	77
บรรณานุกรม.....		78
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	80
	ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย.....	81
ประวัติย่อผู้วิจัย.....		86
บทคัดย่อ.....		87

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรที่ศึกษา.....	47
2	ความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชน ที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.....	52
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทย รวม 4 ด้าน.....	56
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทยด้านหลักสูตร.....	57
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทยด้านผู้สอน.....	58
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทยด้านวิธีการสอน.....	59
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทยด้านการนำผลไปใช้.....	60
8	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	62
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ.....	63
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา.....	64
11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อ การสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การเรียนดนตรี ไทย.....	65
12	ความถี่และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดนตรีไทย	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ และความภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นปัจจัยให้คนในชาติได้ประพฤติในทางที่ดีงาม มีคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาลัทธิและประเทศชาติ สมควรจะต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง และกว้างขวาง กล่าวโดยทั่วไปดนตรีเป็นแกนสำคัญแกนหนึ่งในทางศิลปวัฒนธรรม และเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งได้ร่วมกันสร้างสมอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานมาแล้ว ดังนั้น ดนตรี จึงเป็น ภาษาสากลประจำโลกที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาสามารถสัมผัสได้ แต่จะได้รายละเอียดลึกซึ้งเพียงใดขึ้นอยู่กับภูมิหลังและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529 : 1)

“ดนตรี” เป็นภาษาสากลที่มนุษย์สามารถสื่อและสามารถเข้าใจกันได้ ดนตรีเป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างสรรค์และมีส่วนสำคัญในการพัฒนารสนิยม และสุนทรียภาพของมนุษย์ รวมทั้งยังเป็นเครื่องสะท้อนระดับวัฒนธรรมแห่งกลุ่มชนของสังคมนั้นๆด้วย ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง ดนตรีไทยเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสนใจ ทั้งนี้เพราะดนตรีไทยมีประโยชน์ เช่น ดนตรีเป็นเครื่องบำรุงขวัญ บำรุงจิตใจ เป็นยารักษาโรคทั้งทางกายและทางจิต เป็นน้ำเย็นที่ตีช่วย บรรเทาความร้อน เป็นเพื่อนยามทุกข์ ยามเหงา เป็นเครื่องมือสำหรับสมานสามัคคี เป็นสื่อแห่งความรัก และยังเป็นเครื่องมือสำหรับการยังชีพอีกด้วย

ดนตรีไทยเป็นสิ่งที่มิขึ้นพร้อมกันกับคนไทย ดนตรีและศิลปะถือเป็นเครื่องมือสำหรับวัดความรุ่งเรืองของชาติอย่างหนึ่ง ชาติไทยเป็นชาติที่มีอารยธรรมอันสูงส่งเพราะเรามีดนตรี และศิลปะซึ่งเจริญถึงขั้นที่เป็นแบบฉบับ (Classic) ได้ ที่ว่าดนตรีไทยมีขึ้นพร้อมคนไทย นั้นอย่างไรก็ตามเราไม่ว่าจะถือกำเนิดบนส่วนใดของโลก ถ้ามีความคิดและสติปัญญาที่จะคิดประดิษฐ์สิ่งใดขึ้น ก็ย่อมสามารถได้ด้วยความคิดของตนเอง หาได้เลียนแบบของกันและกันไม่ เพราะในระยะแรกๆ หรือสมัยดึกดำบรรพ์นั้น การคมนาคมยังไม่เจริญ ครูคนแรกของมนุษย์ก็คือธรรมชาติ ธรรมชาติสอนทุกสิ่งทุกอย่างแก่มนุษย์รวมทั้งบังคับให้มนุษย์ทำสิ่งต่างๆขึ้นด้วย เครื่องดนตรีของชนชาติต่าง ๆ จึงถือกำเนิดขึ้น (ปัญญา รุ่งเรือง. 2525 : 1)

ดนตรีไทยเป็นมรดกทางศิลปกรรมและวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษของไทย ได้สร้างสมไว้ และเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งที่แสดงความเป็นชาติ เป็นสิ่งที่ไพเราะและงดงามอย่างประณีต เป็นเครื่องกล่อมเกล่าจิตใจ และสร้างความสุขความเพลิดเพลินในสิ่งที่ตั้งงามให้กับคนไทยมาเป็น เวลानับร้อยปี จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ เนื่องจากวิถีชีวิตและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความ สนใจของดนตรีไทยลดน้อยลง แม้ว่าจะมีการถ่ายทอดวิชาความรู้ และได้มีการฝึกฝนดนตรีไทย ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา โดยองค์การสมาคมและเอกชนอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ดนตรีที่ ได้ยินได้ฟังกันเป็นประจำ ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือที่บรรเลงตามงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็เป็น ดนตรีประเภทอื่นไม่ใช่ดนตรีไทย ที่บรรเลงด้วย “เสียงพาทย์เสียงพิน เสียงระนาดเสียง ตะโพน” ดังแต่ก่อน ถึงแม้ว่าคนไทยจะมีโอกาสได้ฟังดนตรีนานาชาติ นานาชนิด แต่ถ้าดนตรี ไทยถูกทอดทิ้งและไม่มีใครรู้จักคุณค่า ก็นับว่าน่าเสียดายที่จะต้องสูญเสียสิ่งที่ตั้งงามอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงลักษณะเฉพาะของชาติไทยเช่นเดียวกับภาษาและศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

(ม.ล.ปิ่น มาลากุล. 2515 : 2)

ดังนั้น ในสภาวะปัจจุบันที่เรียกกันว่า “โลกแห่งข้อมูลข่าวสาร” จำเป็นอย่างยิ่งที่จะ ต้องสร้างเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ รอบรู้ทั้งวัฒนธรรมไทยและสากล รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่ อย่างเชื่อมั่นบนพื้นฐานคุณค่า ของวัฒนธรรมไทย การปลูกฝังคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย โดยการถ่ายทอดดนตรีไทย จึงเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่ง ดนตรีไทยสามารถหล่อหลอมให้เยาวชนมีวิธีคิดอย่างมีเหตุผล เป็นผู้ใฝ่รู้ และสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีจุดมุ่ง หมาย “เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิ ดขึ้น โดยผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญต่อไปนี้ คือเป็นผู้ที่มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็น แก่ตัว เสียสละและอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย” มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย ตลอดจนเป็นการสนองต่อ ยุทธศาสตร์ของแผนวัฒนธรรมแห่งชาติที่ว่า “วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เป็นสื่อความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน ฯลฯ” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2540 : 6)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ มีนายอาทร จันทวิมล เป็นเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ รับผิดชอบต่องานวัฒนธรรม และมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายแผนงาน โครงการ รวมทั้งการส่งเสริมและประสานงานระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อกระตุ้น สนับสนุนพัฒนาให้มี การนำมิติทางวัฒนธรรมไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ควบคู่กันไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ

นับแต่ได้มีการตราพระราชบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติตั้งแต่ พุทธศักราช 2522 เป็นต้นมา ส่วนราชการนี้ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ จากการที่มีหน่วยงานในระดับกองเพียง 4 กอง ขณะนี้ได้มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 กอง และ 1 สถาบัน คือ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2536 : 79)

1. กองกลาง
2. กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม
3. กองกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม
4. กองวัฒนธรรมสัมพันธ์ต่างประเทศ
5. กองเอกชนสัมพันธ์
6. สถาบันวัฒนธรรมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยส่วนและศูนย์ต่าง ๆ ดังนี้
 - 6.1 ส่วนวิจัยและพัฒนา
 - 6.2 ส่วนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
 - 6.3 ส่วนส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม
 - 6.4 ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
 - 6.5 ส่วนไทยนิทัศน์
 - 6.6 ศูนย์ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม

จากโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการโครงการ/กิจกรรมที่สำคัญ เช่น โครงการสนับสนุนและประสานความร่วมมือการดำเนินงานวัฒนธรรม โครงการเสริมศักยภาพการจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรเอกชน โครงการส่งเสริมและประสานงานวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ โครงการส่งเสริมงานวิจัยวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมศิลปินและผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทย โครงการสืบสานวรรณกรรม โครงการมหรหรรวมวัฒนธรรมแห่งชาติ และโครงการหอไทยนิทัศน์ เป็นต้น

โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทย ส่วนส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นผู้รับผิดชอบ จัดให้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะปลูกฝังและสืบทอดวัฒนธรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยไปสู่เยาวชน รวมทั้งแสวงหารูปแบบวิธีการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา อันจะเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาดนตรีและนาฏศิลป์ไทยให้คงอยู่ตลอดไป เป็นทั้งวิชาการและวิชาชีพที่ทรงคุณเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

ขณะนี้ การดำเนินการส่งเสริมนาฏศิลป์และดนตรีไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดในรูปของสมาคม เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540 ใช้ชื่อว่า “สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ” โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะเป็นผู้กำกับดูแลในด้านอาคารสถานที่สำหรับการสอน และจัดกิจกรรม

เสริมสร้างทักษะ รวมทั้งดูแลด้านคุณภาพการเรียนการสอน และมีคณะกรรมการของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชนเป็นผู้ดูแลดำเนินการสอน งานด้านธุรการและงบประมาณ ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย

1. นายพยุหศักดิ์	จันทรสุนทร	นายกสมาคม
2. ม.ร.ว.จักรกร	จิตรพงศ์	อุปนายก
3. นางมนตรี	เทียมสิงห์	กรรมการ
4. นางสมถวิล	ภูมิภักดี	เลขานุการ
5. นางสุชาดา	กมลภรณ์	เหรัญญิก
6. นางกรรณิการ์	ดิฐประวรรรัตน์	ปฎิคม
7. นายวิโรจน์	ใจอารีรอบ	นายทะเบียน
8. นายเฉลิม	ประหยัทธิทรัพย์	ประชาสัมพันธ์

หลักสูตรการสอนนาฏศิลป์และดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี 2530 ในสมัยเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยเปิดรับเยาวชนเข้าเรียนดนตรีไทยเบื้องต้น 6 ประเภท ได้แก่ ชิม ชลุ่ม จะเข้ ซออู้ ซอด้วงและระนาด หลักสูตรอบรม 6 เดือน หรือ 72 ชั่วโมง ให้แก่เยาวชนอายุระหว่าง 6 - 17 ปี และต่อมา พ.ศ. 2536 ได้ปรับเปลี่ยนรับเยาวชนอายุระหว่าง 7-17 ปี และใช้หลักสูตร 1 ปี หรือ 144 ชั่วโมง เรียนในวันเสาร์ทุกเสาร์ เมื่อเรียนจบแล้ว สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะออกเกียรติบัตรให้ โดยเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีความสนใจศึกษาโครงการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการของสำนักงานฯ ประกอบกับการสอนดนตรีไทยแห่งนี้ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2530 ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาในหัวข้อเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อนำผลไปใช้ในการวางรากฐานและพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทยให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ และเพื่อเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมอันดีงามต่อดนตรีไทยแก่เยาวชนต่อไป รวมทั้ง เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาส่งเสริมให้มีการศึกษาวิชาดนตรีไทยอย่างจริงจังต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย สามารถใช้ เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือส่งเสริมการสอนดนตรีไทยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ ให้เป็นประโยชน์ต่อไป
3. สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบทางในการวางแผนงานสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ทะนุบำรุง ส่งเสริมรักษาศิลปะดนตรีไทยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างตรงเป้าหมาย สามารถทำให้ดนตรีไทย เป็นที่นิยมของเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนที่กำลังเรียนวิชาดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ปี 2541 (รุ่นที่ 9) ภาคเรียนที่ 2 มีจำนวน 230 คน เป็นผู้เรียนภาคเช้า จำนวน 107 คน และผู้เรียนภาคบ่าย จำนวน 123 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม

3.1.1 เพศ แยกเป็น

- ชาย
- หญิง

3.1.2 อายุ แบ่งเป็น

- ต่ำกว่า 11 ปี
- ระหว่าง 11 - 15 ปี
- สูงกว่า 15 ปี ขึ้นไป

3.1.3 ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.4 ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย

- เคยเรียนดนตรีไทย
- ไม่เคยเรียนดนตรีไทย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติใน 4 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 7 - 17 ปี ที่กำลังเรียนวิชาดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ในภาคเรียนที่ 2

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด แนวคิด ความเชื่อหรือการยอมรับ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติใน 4 ด้านดังนี้

2.1 หลักสูตร หมายถึง การกำหนดองค์ความรู้ในการถ่ายทอดการสอนดนตรีไทยตามหลักสูตรของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในเรื่องความทันสมัยของหลักสูตร หลักสูตรมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน มีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนมีความเหมาะสม เมื่อจบแล้วสามารถเล่นดนตรีไทยได้

2.2. ผู้สอน หมายถึง คุณลักษณะ หรือคุณสมบัติของผู้สอนดนตรีไทย หรือผู้ถ่ายทอดวิชาสอนดนตรีไทยในหลักสูตรของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเอง มีความถนัดด้านดนตรีไทย

2.3. วิธีการสอน หมายถึง กลวิธีการถ่ายทอดความรู้และทักษะเรื่องดนตรีไทยของครูผู้สอนตามหลักสูตรของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เช่น มีทักษะในการสร้างความสนใจของผู้เรียน สอนสนุก มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการสอน

2.4. การนำผลไปใช้ หมายถึง ประโยชน์การเรียนรู้ดนตรีไทยที่ส่งผลกระทบไปในทางที่ดี เช่น เรียนดนตรีไทย ทำให้เยาวชนมีจิตใจอ่อนโยน มีวินัยในตนเอง หรือมีโอกาสดำเนินการแสดงและเผยแพร่ดนตรีไทย ไปยังชุมชน หรือสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ รวมทั้งการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3. ดนตรีไทย หมายถึง เครื่องดนตรีไทย ทั้งที่เป็นการบรรเลงล้วนและที่มีการขับร้องประกอบได้แก่ ซอด้วง จะเข้ ระนาด ขิม ซออู้ ขลุ่ย พังปอ และฉิ่ง ซึ่งเครื่องดนตรีทั้ง 8 ชนิดนี้ สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้เปิดสอนให้แก่เยาวชนทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 7 - 17 ปี

4. วงปี่พาทย์ หมายถึง วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องตีเป็นหลัก โดยมีเครื่องเป่าคือ ปี่ เป็นประธาน มีเครื่องกำกับจังหวะเป็นตัวประกอบ แยกวิธีการผสมวงตามประเภทของวงและจำนวนเครื่องดนตรี ดังนี้

วงปีพาทย์เป็นวงปีพาทย์สามัญสำหรับบรรเลงประกอบการแสดง และประโคมทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ

4.1 วงปีพาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วย เครื่องดนตรี คือ ปี่ใน ระนาดเอก ข้องวงใหญ่ ตะโพน กลองทัด และฉิ่ง

4.2 วงปีพาทย์เครื่องคู่ ประกอบด้วย เครื่องดนตรี คือ ปี่ใน ปี่นอก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง และฉาบเล็ก

4.3 วงปีพาทย์เครื่องใหญ่ ประกอบด้วย เครื่องดนตรี คือ ปี่นอก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องทุ้ม ระนาดเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กรับ และโหม่ง

5. วงเครื่องสาย หมายถึง วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องสีและเครื่องดีดเป็นส่วนใหญ่ มีเครื่องเป่าและเครื่องตีเป็นส่วนประกอบ วงเครื่องสาย แบ่งออกเป็น 2 ขนาดคือ

5.1 วงเครื่องสายเครื่องวงเล็ก(เครื่องเดี่ยว) ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่นำมาผสม คือ ซอด้วง 1 คัน ซออู้ 2 คัน จะเข้ 1 ตัว ขลุ่ยเพียงออ 1 เล้า โทนมหัศจรรย์ 1 ใบ รำมะนา และฉิ่ง

5.2 วงเครื่องสายคู่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่นำมาผสม คือ ซอด้วง 2 คัน ซออู้ 2 คัน จะเข้ 2 ตัว ขลุ่ยเพียงออ 1 เล้า ขลุ่ยหลีบ 1 เล้า โทนมหัศจรรย์ 1 ใบ รำมะนา 1 ใบ ฉิ่ง 1 คู่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชน ที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
2. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
3. สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
4. หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน
5. สถานที่เปิดสอนดนตรีไทย
6. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีนายอาทร จันทวิล เป็นเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีประวัติความเป็นมาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532 : 56)

“วัฒนธรรม” เป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงเป็นชาติไทย เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของความมั่นคงของชาติ ประเทศไทยเรามีแบบอย่างทางวัฒนธรรมของตนเองมาช้านาน แม้ประเทศชาติจะผ่านภาวะวิกฤตมาหลายครั้งหลายครา ต้องเผชิญกับการแพร่ขยายของวัฒนธรรมจากชาติอื่น ๆ แต่ประเทศไทยก็ยังคงความเป็นไทยมาโดยตลอด

งานวัฒนธรรมได้เริ่มมีการส่งเสริมเผยแพร่กันอย่างจริงจังในสมัยจอมพล

ป.พิบูลสงคราม เพราะเมื่อคราวเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือนจากภัยสงครามทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้ภาวะทางศีลธรรม วัฒนธรรมของประชาชนทรุดโทรมลง รัฐบาลจึงได้พยายามปรับปรุง พื้นฟู ปลุกฝังวัฒนธรรมไทยขึ้น โดยการตราพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับแรกเมื่อ พ.ศ.2483

ฉบับที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2485 แต่เพื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้น รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ขึ้นใหม่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติทั้ง 2 นั้น และให้มีเรื่องบำรุงวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับกาลสมัย พร้อมกันได้สถาปนาสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2485 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตาม

วัตถุประสงค์ดังกล่าว

พ.ศ.2495 ซึ่งนับว่าเป็นปีที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะรัฐบาลในสมัยจอมพล

ป. พิบูลสงคราม ได้ตระหนักว่างานด้านส่งเสริมเผยแพร่ ปรับปรุงฟื้นฟูและปลูกฝังวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อความสงบเรียบร้อย และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นอย่างมาก จึงได้สถาปนากระทรวงวัฒนธรรมขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีหน่วยงานระดับกรม 5 หน่วยงาน คือ

1. สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมการวัฒนธรรม
4. กรมการศาสนา
5. กรมศิลปากร

และได้รวมเอาสภาพวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในกระทรวงวัฒนธรรมอีกด้วย ได้ร่วมกันดำเนินงานส่งเสริมเผยแพร่ และปลูกฝังวัฒนธรรมให้แก่คนในชาติอย่างได้ผลดีเป็นลำดับมาจนถึง พ.ศ. 2501

พ.ศ. 2501 สมัยรัฐบาลพลเอกถนอม กิตติขจร ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2501 ประกาศยุบสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม แล้วจัดตั้งเป็นกองวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2515 ในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 217 ให้โอนกองวัฒนธรรม ไปสังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2522 งานวัฒนธรรมได้มีการฟื้นฟูกันอย่างจริงจัง ในสมัยของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ขึ้น มีฐานะเทียบเท่ากรมขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยสโมสรลูกเสือชาวบ้านและอัมรินทร์ ในสนามกีฬาแห่งชาติเป็นที่ทำงานชั่วคราว

พ.ศ. 2531 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2531 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2531 ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองวัฒนธรรมสัมพันธ์
3. กองวิจัยและวางแผน
4. กองส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม
5. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

และในปีเดียวกันรัฐบาลได้อนุมัติให้ก่อสร้างอาคารสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในบริเวณที่เช่าการรถไฟแห่งประเทศไทย ถนนรัชดาภิเษก

พ.ศ.2535 ประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ตั้งกองกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม

พ.ศ. 2536 ได้มีการปรับปรุงองค์กรและโครงการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นใหม่ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างจริงจัง โดย แบ่งออกเป็น 5 กองและ 1 สถาบัน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ คือ

บทบาท อำนาจหน้าที่และขอบข่ายการบริหาร ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีขอบข่ายการบริหารใน 2 ลักษณะ คือ โดยคณะกรรมการ และตามพระราชบัญญัติ ซึ่งสรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2536: 7)

1. คณะกรรมการ ประกอบด้วย 2 คณะ คือ

1.1 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกอบด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522) รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการศาสนา เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 8 คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ ให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 5 ใน พ.ร.บ. 2522 และ พ.ร.บ.(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ดังนี้

1.1.1 เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายวัฒนธรรม และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติต่อรัฐมนตรี

1.1.2 วางแผนและประสานงานด้านวัฒนธรรมระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน

1.1.3 ส่งเสริมและอุดหนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ของหน่วยงานต่าง ๆ

1.1.4 ค้นคว้า วิจัย กำหนด และบำรุงรักษาวัฒนธรรมแห่งชาติ

1.1.5 กำกับ ควบคุมติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

1.1.6 ติดต่อและเผยแพร่รายงานด้านวัฒนธรรมกับต่างประเทศ “ (6ทวี)

กำหนดคำตอบแทนคณะกรรมการกองทุน ฯ และคณะอนุกรรมการ ที่คณะกรรมการกองทุน ฯ แต่งตั้ง (6 ตรี) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม”

1.1.7 เรียกให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาเสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมวัฒนธรรม ตลอดจนรายละเอียดทางวิชาการและสถิติที่จำเป็นแก่การพัฒนาวัฒนธรรม

แห่งชาติ และให้เสนอเจ้าหน้าที่ที่จำเป็น เพื่อพิจารณาประเมินผลสำเร็จ ความก้าวหน้าหรืออุปสรรคของโครงการและผลงานต่างๆ

1.1.8 เชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้อธิบายจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม

1.19 พิจารณา เรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับงานวัฒนธรรมตามที่ได้มอบหมายจากรัฐมนตรี

1.2 คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ประกอบด้วย (มาตรา 23 พระราชบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นประธานกรรมการกองทุน เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการกองทุน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวน 6 คน เป็นกรรมการกองทุนและให้หัวหน้าหน่วยงานตามมาตรา 22 คือ นายอาทร จันทวิลม เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 ดังต่อไปนี้ คือ

1.2.1 บริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

1.2.2 ออกระเบียบหรือข้อบังคับใด ๆ เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.2.3 กำหนดแผนการเงินและงบประมาณประจำปีของกองทุน

1.2.4 พิจารณานุมัติโครงการหรือกิจกรรมที่ขอรับการอุดหนุนจากกองทุนให้สอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติในเรื่อง การวิจัย การพัฒนา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ ให้การศึกษา ส่งเสริมและเผยแพร่งานวัฒนธรรม

1.2.5 ติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุน

1.2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะกรรมการมอบหมาย

2. ตามพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติ 2 ฉบับ คือพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่2) พ.ศ. 2535 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2536 : 9)

2.1. จัดทำแผนงานและโครงการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาวรรณธรรมแห่งชาติ

2.2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือ ระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน และสถาบันต่างๆ ในการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม

2.3. ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมเผยแพร่ ประสานงาน และประชาสัมพันธ์ งานวัฒนธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

2.4. วิจัย พัฒนา ฟื้นฟู อนุรักษ์ ส่งเสริม ถ่ายทอด เสริมสร้างอัตลักษณ์ และ แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้ง สนับสนุนบุคคล คณะบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ ดำเนินการดังกล่าว

2.5. ปลุกฝังวัฒนธรรมในจิตใจของเด็ก เยาวชนและประชาชน จนเป็นนิสัย และ เผยแพร่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย

2.6. ค้นคว้าดัดแปลงรักษา และส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติที่มีอยู่ และที่ควรรับ ไว้ปรับปรุงต่อไป

2.7. ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือขอความเห็น และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรม จากบุคคลหนึ่งบุคคลใดและปฏิบัติตามที่รัฐบาล หรือคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมอบหมาย

2.8. ส่งเสริม พัฒนาการเรียนการสอนและการสืบทอดภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

2.9. ฝึกอบรม และส่งเสริมการพัฒนาบุคคลทางด้านศิลปวัฒนธรรม

2.10. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการแสดงการจัดนิทรรศการ การแลกเปลี่ยน และ การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ

2.11. สนับสนุนให้มีการจัดซื้อผลงานทางศิลปะที่เป็นผลงานของศิลปินไทย และ เป็นสมบัติของชาติ

2.12. ช่วยเหลือผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรมและศิลปินในด้านสวัสดิการและความ เป็นอยู่

2.13. พิจารณานุญาตการจัดตั้งและเพิกถอนสมาคม มูลนิธิ และควบคุมดูแล สอดส่องให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนสมาคมและ องค์กรสาธารณประโยชน์ในด้านศิลปวัฒนธรรม

2.14. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงานและโครงการ เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ และรายงานให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติทราบ

2.15. ดูแลสอดส่องให้มีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา ในเรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา มารยาท การ ปฏิบัติต่อบ้านเรือน การประพฤติตน ความมีสมรรถภาพ และมารยาทในการประกอบอาชีพ ความเจริญงอกงามแห่งจิตใจ และศีลธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวรรณกรรม และศิลปกรรม ความนิยม และเสนอแก้ไขพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ตามความเหมาะสมของกาลสมัย

โครงสร้างการบริหารงานสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. 2536 ได้มีการปรับปรุงองค์กร และโครงสร้างบริหารของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างจริงจัง โดยแบ่งออกเป็น 5 กอง และ 1 สถาบัน ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กองกลาง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านสารบรรณ งานเลขานุการนักบริหาร การประสานงาน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงินและบัญชี การบริหารงานการพัสดุ และการดำเนินงานด้านกฎหมาย

2. กองกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม มีหน้าที่วิเคราะห์นโยบายการบริหาร กองทุนการจัดหารายได้ การจัดสวัสดิการแก่ศิลปินและผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม

3. กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนการจัดทำงบประมาณ การติดตามและประเมินผล การจัดทำและบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรม และเลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

4. กองวัฒนธรรมสัมพันธ์ต่างประเทศ มีหน้าที่จัดทำแผนนโยบายวัฒนธรรมกับต่างประเทศ และดำเนินงานในเรื่องการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การประสานความร่วมมือทางวัฒนธรรม และการระดมทรัพยากรจากต่างประเทศเพื่อพัฒนางานวัฒนธรรม

5. กองเอกชนสัมพันธ์ มีหน้าที่พัฒนานโยบายวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับองค์กรภาคเอกชน การอนุญาตจัดตั้งสมาคมและมูลนิธิการส่งเสริมพัฒนาและควบคุมการดำเนินงานของสมาคม มูลนิธิ และการให้บริการสืบค้นข้อมูล

6. สถาบันวัฒนธรรมศึกษา มีหน้าที่พัฒนานโยบายการส่งเสริม ถ่ายทอดและพัฒนาวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานดังกล่าวด้วยการจัดทำกิจกรรมการแสดง การพัฒนาวิธีการและสื่อในการถ่ายทอด การฝึกอบรมการจัดบริการ การจัดนิทรรศการและการประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม แบ่งงานภายในออกเป็น 4 ส่วน และ 2 ศูนย์ ประกอบด้วย

6.1. ส่วนวิจัยและพัฒนา มีหน้าที่ดำเนินการวิจัยวัฒนธรรมต่าง ๆ พัฒนานโยบายและแผนการวิจัยวัฒนธรรม ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และร่วมกำหนดนโยบายการวิจัยระดับนานาชาติ

6.2. ส่วนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย มีหน้าที่สนับสนุน และร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ส่งเสริมการใช้มิติทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างเสริมให้เกิดจิตสำนึกต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สรรหาบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษทางด้านวัฒนธรรมเพื่อยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ และผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

6.3. ส่วนส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม มีหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนานโยบาย และวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน การสร้างเครือข่ายและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานถ่ายทอดวัฒนธรรม การฝึกอบรมบุคลากรด้านวัฒนธรรม

6.4. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย มีหน้าที่รับผิดชอบในการเป็นแหล่งกลางในการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมทางด้านต่าง ๆ การให้ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ให้บริการสถานที่สำหรับเยาวชนและประชาชนได้แสดงออกซึ่งกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม

6.5. ส่วนไทยนิทัศน์ มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรม และเป็นแหล่งรวบรวมเผยแพร่ และให้บริการข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม จัดกิจกรรมเสริมนิทรรศการถาวรในรูปแบบของนิทรรศการชั่วคราว เฉพาะเรื่องจัดนิทรรศการชั่วคราวและนิทรรศการเคลื่อนที่ (ในระบบเครือข่าย) เพื่อเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนและการผลิตสื่อเทคโนโลยีเกี่ยวกับวัฒนธรรมศึกษา

6.6. ศูนย์ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม มีหน้าที่ศึกษาเพื่อพัฒนานโยบาย และแผนการประชาสัมพันธ์ รวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารทางวัฒนธรรม การส่งเสริมสนับสนุนการรณรงค์เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางด้านวัฒนธรรม ให้การสนับสนุนและร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ในด้านการประชาสัมพันธ์ ผลิตสื่อและดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางวัฒนธรรมทุกรูปแบบ

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย นับเป็นแหล่งรวมเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งที่เป็นไทยและสากล จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการศึกษาเผยแพร่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป และเป็นสถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับนานาชาติ

พ.ศ. 2526 คณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2526 ให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยขึ้น โดยรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในรูปของการให้เปล่า เพื่อการก่อสร้างอาคารและการจัดหาอุปกรณ์ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 638 ล้านบาท รัฐบาลไทยรับผิดชอบในการจัดเตรียมที่ดินสำหรับการก่อสร้าง จัดสาธารณูปโภคและงบประมาณดำเนินการต่อไป

พ.ศ. 2528 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2528 และทรงมีพระมหากฤษฎาธิคุณพระราชทานนามว่า “ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ” และชื่อ

ภาษาอังกฤษว่า “Thailand Cultural Centre” รัฐบาลญี่ปุ่นได้ดำเนินก่อสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2528 สร้างเสร็จและส่งมอบให้กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2530

พ.ศ. 2530 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2530 โดยมีนายสมคิด โชติทวณิชย์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย คนแรก

พ.ศ. 2531 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีบทบาทหน้าที่สำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรม คือเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่างๆ แก่เยาวชน และประชาชน ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย เกิดความรัก ห่วงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ช่วยกันรักษาไว้เป็นศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของชาติสืบไป นอกจากนี้แล้วยังเป็นสถานที่สำหรับการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสังคมไทยและสังคมโลก

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ได้เริ่มเปิดดำเนินการ และจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการอบรมดนตรีไทยสำหรับเยาวชน ดำเนินการอบรมดนตรีไทยให้เยาวชนรุ่นแรก ตั้งแต่ พ.ศ. 2530 โดยเป็นการฝึกอบรมดนตรีไทยเบื้องต้น 6 ประเภท ได้แก่ ขิม ซลู่ จะเข้ ซออู้ ซอด้วง และระนาด ให้แก่เด็กอายุระหว่าง 6 - 17 ปี เป็นระยะ 6 เดือน หรือ 72 ชั่วโมง โดยเปิดอบรมในวันเสาร์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ในปีแรกมีเยาวชนมาสมัครเข้ารับการอบรมประมาณ 400 คน แต่สามารถรับเข้ารับการอบรมได้เพียง 70 คน หลังจากอบรมครบ 72 ชั่วโมงแล้ว ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยได้ออกเกียรติบัตรให้

พ.ศ.2531 เปิดอบรมเยาวชนรุ่นที่ 2 ได้รับเด็กอายุระหว่าง 7 -17 ปี เข้ารับการอบรม เนื่องจากผลการจัดอบรมรุ่นที่ 1 พบว่าเด็กอายุ 6 ขวบ ยังไม่พร้อมในการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย และเยาวชนที่ผ่านการอบรมในรุ่นที่ 1 ปรากฏว่าได้ผลน่าพอใจในระดับหนึ่ง ผู้บริหารโครงการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง จึงได้พิจารณาร่วมกัน และมีความเห็นว่า ควรเปิดการอบรมหลักสูตรต่อเนื่อง เพื่อให้เยาวชนที่ผ่านการอบรมในรุ่นที่ 1 ที่มีความสนใจ มีแววความสามารถ ต้องการพัฒนาฝีมือในระดับสูงขึ้นได้รับการฝึกอบรมโดยได้จัดสอนให้ในภาคเช้า ใช้ระยะเวลาในการอบรมอีก 6 เดือน หรือ 72 ชั่วโมง

พ.ศ. 2532 ได้จัดตั้งชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดำเนินการส่งเสริมดนตรีไทยในรูปของสโมสรดนตรีไทย เป็นประจำทุกวันเสาร์ การอบรมดนตรีไทยได้ดำเนินการไปจนถึงรุ่นที่ 3 ใน พ.ศ. 2533 ซึ่งในปีนี้ได้เปิดโครงการอบรมนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น เป็นรุ่นที่ 1 และได้รวมเอนาฏศิลป์ไทยเข้าไปอยู่ในชมรมดนตรีไทย เป็นชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. 2536 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ปรับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการใหม่ โดยตั้งสถาบันวัฒนธรรมศึกษาขึ้น ได้แยกฝ่ายบริหารการศึกษาจากศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นส่วนส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม และได้มีการปรับปรุงรูปแบบการจัดอบรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ ให้อยู่ในรูปแบบของ ศูนย์สาธิตส่งเสริมการเรียนการสอนและถ่ายทอดนาฏศิลป์และดนตรีไทย ตั้งแต่วันที่ 6 ได้เปลี่ยนหลักสูตร 6 เดือน เป็น 1 ปี หรือ 144 ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานอกระบบให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการอบรมทำให้เยาวชนของศูนย์สาธิตฯ ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น ถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น นอกจากนี้ เยาวชนดังกล่าวยังได้จัดแสดงและบรรเลงในพิธีต่างๆ ของทางราชการเอกชน และสถานทูตต่างๆ ที่ขอมา และในปี 2536 - 2538 ได้จัดส่งคณะเยาวชนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ณ ประเทศ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2538 การอบรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย ของชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย ได้จัดตั้งเป็นสมาคม โดยใช้ชื่อว่า “สมาคมนาฏศิลป์และดนตรีไทยเยาวชน” สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2538 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์สาธิตส่งเสริมการเรียนการสอนและถ่ายทอดนาฏศิลป์และดนตรีไทย การดำเนินงานได้ 2 ปี หลังจากที่ได้จัดตั้งเป็นสมาคม แต่ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการจดทะเบียนสมาคมจากกรมตำรวจ ทำให้สถานภาพของสมาคมยวบเล็ก

พ.ศ. 2540 จัดตั้งสมาคมขึ้นใหม่ โดยใช้ชื่อ “สมาคมนิสิตเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ” เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540 ซึ่งในปีนี้มีเยาวชนจำนวน 406 คน เป็นเยาวชนดนตรีไทย จำนวน 180 คน นาฏศิลป์ไทย จำนวน 220 คน และโขน 6 คน และมีอาจารย์สอนดนตรีไทย จำนวน 14 คน อาจารย์สอนนาฏศิลป์ จำนวน 8 คน และอาจารย์สอนโขน จำนวน 2 คน

กิจกรรมการเรียนการสอนสมาคม ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ เยาวชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถทักษะทางดนตรีและนาฏศิลป์ จนสามารถแสดงออกงานได้ทั้งในงานพิธีของรัฐบาลและงานภาคเอกชน ตลอดจนไปเผยแพร่วัฒนธรรมแลกเปลี่ยน กับต่างประเทศ ทั้งนี้ได้ประสานกับ คณะอนุกรรมการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานดนตรี ของทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาดนตรี และ ประกาศทดลองใช้ทั่วประเทศ เมื่อเดือน เมษายน 2537 นอกจากนี้ ส่วนส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารคู่มือแนวทางการจัดการอบรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย เพื่อเผยแพร่ต่อไปด้วย

สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินการขอจัดตั้งสมาคม โดยมีนายพยุหศักดิ์ จันทรสุนทร เป็นนายกสมาคม ม.ร.ว.จักรกร จิตรพงศ์ เป็นอุปนายกสมาคม และนางสมถวิล ภูมิภักดี เป็นเลขานุการ ได้รับใบอนุญาตที่ ต. 283/2540 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540 โดยผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ซึ่งเป็นนายทะเบียนสมาคมประจำกรุงเทพมหานคร ได้จดทะเบียนเลขที่ จ.3775/2540 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2540 ขณะนี้ สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ถือว่าเป็นสมาคมที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะดำเนินการต่อไป

บทบาทของหน้าที่ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน มีหน้าที่ ดังนี้ คือ

1. ส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชนเห็นคุณค่าของศิลปะ
 2. พัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ
- วัตถุประสงค์ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน
1. ส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน เกิดความรู้ ความเข้าใจ ชาบซึ้ง และเห็นคุณค่าของศิลปะแขนงต่าง ๆ อันเป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรมของชาติ และช่วยกันอนุรักษ์ ส่งเสริมพัฒนาและเผยแพร่อย่างจริงจัง
 2. พัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจ คุณธรรม และจริยธรรมของเยาวชนและประชาชน โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ
 3. สนับสนุนกิจกรรมด้านศิลปะให้ได้มาตรฐาน
 4. สนับสนุนเยาวชนไทย ได้มีโอกาสแสดงออกทางด้านศิลปะทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
 5. สนับสนุนส่งเสริมเยาวชนให้มีความสามารถพิเศษ และพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านศิลปะในแขนงต่าง ๆ ในอนาคต
 6. สนับสนุน ส่งเสริมศูนย์สาธิตส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 7. เป็นศูนย์กลางในการชุมนุมผู้มีความสนใจทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล ครอบครัว และชุมชน
 8. จัดหาเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อเป็นสมบัติส่วนกลาง

หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน

หลักการ

หลักสูตรการสอนดนตรีไทย เป็นการจัดการสอนวิชาดนตรีไทย เพื่อเป็นพื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรี (ขั้นเตรียมการ) โดยเน้นทักษะด้านกายภาพ และทักษะด้านการใช้ดนตรีวัตถุประสงค์ในการจัดการสอนดนตรีไทยและนาฏศิลป์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ได้เข้าใจพื้นฐานดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย สามารถเล่นและแสดงออกทางนาฏศิลป์พื้นฐานได้ อันจะนำไปสู่การฝึกฝนพัฒนาฝีมือในระดับสูงขึ้นได้ในระยะต่อไปตามความต้องการของตน

2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จัก เข้าใจ ชาบซึ่งในคุณค่าของดนตรีไทยและนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่เป็นมรดกของชาติอันจะเป็นหนทางไปสู่การช่วยกันอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมเผยแพร่กันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. เพื่อพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจของประชากรไทย โดยอาศัยดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นสื่อ

4. เพื่อส่งเสริมให้ดนตรีไทยเป็นศาสตร์ที่สมบูรณ์ตามหลักวิชาการสากล

5. เพื่อเสริมสร้างเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีไทย และนาฏศิลป์ไทย และพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ และโอกาสได้รับการฝึกฝนทักษะกับศิลปินแห่งชาติ ศิลปินอาวุโสและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย

6. เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนภาคเอกชน ให้ความสนใจในการอนุรักษ์ พัฒนาและเผยแพร่ดนตรีนาฏศิลป์ไทย

สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เปิดสอนหลักสูตรวิชาดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้จะกล่าวเฉพาะการสอนดนตรีไทยเท่านั้น

เนื้อหาการเรียนการสอนดนตรีไทย

การเรียนดนตรีไทย มี 2 ระยะหรือ 2 ระดับ ในแต่ละระดับแบ่งเป็น 3 ชั้น และในแต่ละชั้นมีการสอน 2 ด้าน คือ ด้านปี่พาทย์และด้านเครื่องสายไทย ดังนี้

1. ระยะที่ 1 (ระดับที่ 1) ใช้เวลา 144 ชั่วโมง หรือประมาณ 48 สัปดาห์ จัดการเรียนการสอนในวันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.00 น.

2. ระยะที่ 2 (ระดับที่ 2) ฝึกความชำนาญจนถึงอายุ 17 ปีบริบูรณ์ จัดการเรียนการสอนในวันเสาร์ เวลา 9.00- 12.00 น.

การเรียนดนตรีไทย ใน ระยะ ที่ 1 (ระดับที่ 1)

จุดประสงค์การเรียนดนตรีไทย ระยะที่ 1

ด้านปี่พาทย์ เป็นการฝึกหัดทักษะขั้นพื้นฐานการใช้มือและโสตประสาทควบคุมเครื่องดนตรีให้ได้เสียงตามเกณฑ์มาตรฐานของดุริยางคศิลป์ โดยแบบแผนการบรรเลงและระบบการควบคุมเครื่องดนตรี มีการพัฒนาสมอง โดยเน้นความจำความเข้าใจ การแยกแยะในการใช้มือปฏิบัติ คือเครื่องดนตรีและทำนองเพลง จากลักษณะง่ายไม่ซับซ้อน ไปสู่บทเพลงที่ยากขึ้น การฝึกทักษะทั่วไปจะเน้นในด้านการปฏิบัติ คือ เครื่องดนตรี การบรรเลงทำนองและจังหวะถูกต้อง

ด้านเครื่องสายไทย เป็นการฝึกหัดทักษะขั้นพื้นฐานการใช้มือและโสตประสาทควบคุมเครื่องดนตรีให้ได้เสียงตามเกณฑ์มาตรฐานของดุริยางคศิลป์ โดยแบบแผนการบรรเลงและระบบการควบคุมเครื่องดนตรี มีการพัฒนาสมอง โดยเน้นความจำความเข้าใจ การแยกแยะในการใช้มือปฏิบัติ คือ เครื่องดนตรีและทำนองเพลง จากลักษณะง่ายไม่ซับซ้อน ไปสู่บทเพลงที่ยากขึ้น การฝึกทักษะทั่วไปจะเน้นในด้านการปฏิบัติ คือเครื่องดนตรี การบรรเลงทำนองและจังหวะถูกต้อง โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เนื้อหาการเรียนดนตรีไทย ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

ด้านปี่พาทย์ สามารถปฏิบัติต่อเครื่องดนตรีไทยได้ถูกต้อง และบรรเลงเพลงอัตราสองชั้น ประเภทท่อนเดียวอย่างง่ายไม่น้อยกว่า 5 เพลง

ด้านเครื่องสายไทย สามารถปฏิบัติต่อเครื่องดนตรีไทยถูกต้อง และบรรเลงเพลงอัตราสองชั้นประเภทท่อนเดียวอย่างง่ายไม่น้อยกว่า 5 เพลง

เพลงที่ใช้บรรเลง ด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย มีจำนวน 6 เพลง ได้แก่

1. เพลงลาวจ้อย สองชั้น
2. เพลงสร้อยสนตัด สองชั้น
3. เพลงลาวครวญ สองชั้น
4. เพลงนกไขบินข้ามทุ่ง และ
5. เพลงสร้อยเชิง

เนื้อหาการเรียนดนตรีไทย ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

ด้านปี่พาทย์ สามารถบรรเลงเพลงอัตราสองชั้นประเภทสองท่อนได้อย่างน้อย 5 เพลง

ด้านเครื่องสายไทย สามารถบรรเลงอัตราสองชั้นประเภทท่อนได้อย่างน้อย 5 เพลง

เพลงที่ใช้บรรเลงด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย จำนวน 5 เพลง ได้แก่

1. เพลงคลื่นกระทบฝั่ง สองชั้น
2. เพลงแขกบรเทศ สองชั้น
3. เพลงลาวลำปาง สองชั้น
4. เพลงลาวलोंน่าน สองชั้น และ
5. เพลงเงี้ยวรำลึก สองชั้น

เนื้อหาการเรียนดนตรีไทย ระยะเวลา 1 ชั้นที่ 3

ด้านปี่พาทย์ สามารถบรรเลงเพลงอัตราสองชั้นที่มีความยาวมากกว่าสองท่อนได้ไม่น้อยกว่า 6 เพลง

ด้านเครื่องสายไทย สามารถบรรเลงเพลงอัตราสองชั้นที่มีความยาวมากกว่าสองท่อนได้ไม่น้อยกว่า 6 เพลง

เพลงที่ใช้บรรเลงด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย จำนวน 5 เพลง ได้แก่

1. เพลงจีนขิมเล็ก สองชั้น
2. เพลงลาวดวงเดือน สองชั้น
3. เพลงลาวเสียงเทียน สองชั้น
4. เพลงลาวสววยวาย สองชั้น
5. เพลงต้นวรเชษฐ์ สองชั้น
6. เพลงโยสลัม สองชั้น

การเรียนดนตรีไทย ระยะเวลา 2 (ระดับที่ 2)

จุดประสงค์การเรียนดนตรีไทย ระยะเวลา 2

ด้านปี่พาทย์ เป็นการเรียนและฝึกหัดทักษะการบรรเลงบทเพลงที่มีลำดับความยากง่ายจากการประพันธ์และลักษณะที่ไม่ซับซ้อนไปสู่ลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ และฝึกหัดความสามารถและความประณีตในการบรรเลงเพลง การสอดใส่ความรู้สึกอารมณ์ในบทเพลง ด้วยการประคบบมือ อันจะเป็นพื้นฐาน ทางการบรรเลงบทเพลงให้มีลีลาประณีตแบบไทย การทดสอบสำหรับระดับนี้ คือการประเมินความสามารถในการสอดใส่ความรู้สึกและอารมณ์อย่างเหมาะสม ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นมาจากหลักการทดสอบทั่วไปในชั้น 1 ถึง 3

ด้านเครื่องสายไทย เป็นการเรียนรู้และฝึกหัดทักษะการบรรเลงบทเพลง ที่มีลำดับความยากง่าย จากการประพันธ์และลักษณะที่ไม่ซับซ้อนไปสู่ลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ และฝึกหัดความสามารถและความประณีตในการบรรเลงเพลง การสอดใส่ความรู้สึกอารมณ์ในบทเพลงด้วยการประคบบมือ ซึ่งหมายถึงการควบคุมคุณภาพเสียงให้ สั้น ยาว เบา แรง และชัดเจน ได้อย่างเหมาะสม และเกิดรสไพเราะ อันจะเป็นพื้นฐานทางการ

บรรเลงบทเพลงให้มีลีลาประณีตแบบไทย การทดสอบสำหรับระดับนี้ คือการประเมินความสามารถในการสอดใส่ความรู้สึก และอารมณ์อย่างเหมาะสม และความสามารถปรับเทียบเสียงเครื่องให้ได้ตรงตามเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นมาจากหลักการทดสอบทั่วไปในชั้นที่

1 - 3

เนื้อหาการเรียน ดนตรีไทย ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1

ด้านปี่พาทย์ สามารถบรรเลงเพลงที่กำหนดต่อไปนี้ ให้ถูกต้องตามแบบแผนการดำเนินทำนองของแต่ละเครื่องมือ โดยสามารถสอดใส่อารมณ์ให้เหมาะสมกับทำนองเพลงตามสมควร

ด้านเครื่องสายไทย สามารถบรรเลงเพลงที่กำหนดต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามแบบแผนการดำเนินทำนองของแต่ละเครื่องมือ โดยสามารถสอดใส่อารมณ์ให้เหมาะสมกับทำนองเพลงตามสมควร

เพลงที่ใช้บรรเลงด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย มี 10 เพลง ได้แก่ เพลงดัดดัน เพลงฉิ่งสามชั้น เพลงแป๊ะสองชั้น เพลงลาวดำเนินทรายสองชั้น เพลงเขมรไตรโยศสามชั้น เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหาชัย เพลงลงสร เพลงนางนาค เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงประกอบนาฏศิลป์ตามความเหมาะสม

เนื้อหาการเรียน ดนตรีไทย ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2

ด้านปี่พาทย์ มีความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านการประดิษฐ์ทำนองจากเนื้อทำนองหลักให้เหมาะสมกับระดับของเกณฑ์ และเครื่องมือที่บรรเลง และสามารถใช้สมาธิในการบรรเลงเพลง โดยอย่างน้อยต้องบรรเลงเพลงที่กำหนดให้

ด้านเครื่องสายไทย มีความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านการประดิษฐ์ทำนองจากเนื้อทำนองหลักให้เหมาะสมกับระดับของเกณฑ์ และเครื่องมือที่บรรเลง และสามารถใช้สมาธิในการบรรเลงเพลง โดยอย่างน้อยต้องบรรเลงเพลงที่กำหนดให้

เพลงที่ใช้บรรเลงด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย มี 10 เพลง ได้แก่ เพลงโหมโรง โอโยเรศ เพลงเต่ากินผักบุ้งสองชั้น เพลงแขกต๋อยหม้อเถา เพลงนางคราญเถา เพลงสุตสงวนเถา เพลงกล่อมมารีเถา เพลงอาหนูเถา เพลงต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพลงชมแสงจันทร์เถา และเพลงประกอบนาฏศิลป์ตามความเหมาะสม

เนื้อหาการเรียน ดนตรีไทย ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

ด้านปี่พาทย์ มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น ในประสิทธิภาพด้านการใช้สมาธิ และหรือการสอดใส่อารมณ์ ในการบรรเลงเพลงที่ผ่านมาในชั้นต่ำกว่า และเพลงที่กำหนดเพิ่มเติมไว้เป็นอย่างน้อย

ด้านเครื่องสายไทย มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น ในประสิทธิภาพด้านการใช้สมาธิ และหรือ การสอดใส่อารมณ์ ในการบรรเลงเพลงที่ผ่านมาในชั้นต่ำกว่า และเพลงที่กำหนดเพิ่มเติมไว้เป็นอย่างน้อย

เพลงที่ใช้บรรเลงด้านปี่พาทย์และเครื่องสายไทย มี 10 เพลง เช่น เพลงเขมรระอองค์เถา เพลงราตรีประดับดาวเถา เพลงจีนขิมเล็กเถา เพลงโหมโรงกระแตไต่ไม้ เพลงโหมโรงปฐมดุสิต เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงแขกมอญบางขุนพรหมเถา เพลงนกขมิ้นเถา เพลงโสมส่องแสงเถา และเพลงลาวเสียงเทียนเถา

สถานที่เปิดสอนดนตรีไทย

การเรียนดนตรีไทยในสังคมเมืองปัจจุบัน จะแตกต่างจากสมัยก่อนอยู่บ้าง ตรงที่ระบบการศึกษาในโรงเรียน ได้ช่วยเข้ามาเอื้อให้นักเรียนสามารถได้รับความรู้ดนตรีไทยตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางดนตรีไทยขึ้นเป็นประจำ มีชมรมดนตรีไทยประจำโรงเรียนต่างๆ มีการจัดงานมหกรรมดนตรีไทย งานมหาดุริยางค์ในระดับต่างๆ รวมไปถึงการจัดประกวดดนตรีไทยชิงรางวัล ทำให้บรรยากาศการเรียนดนตรีไทยสมัยปัจจุบันเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา

เมื่อระบบการศึกษาของชาติได้พัฒนาขึ้นมาจนถึงทุกวันนี้ หากใครที่คิดจะเรียนดนตรีไทยอย่างเข้มข้น นอกจากจะเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีไทยกับสถาบันการศึกษาของตนแล้ว อาจเลือกเรียนวิชาดนตรีไทยในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลที่รับผิดชอบการศึกษาดนตรี ของรัฐบาล ดังนี้

ในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมสังคีต ดอนเมือง กรุงเทพฯ วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ (มีการจัดการศึกษาจนถึงอนุปริญาและสามารถศึกษาได้ต่อจนถึงชั้นปริญญาตรี

ในระดับอุดมศึกษา มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เปิดการเรียนการสอนทางดนตรีไทยอย่างจริงจัง เพื่อประกอบอาชีพเป็นศิลปิน นักวิชาการ นักวิจัย นักการศึกษา ได้แก่

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ภาควิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ (เปิดสอนทั้งระดับปริญญาตรีและโท)

- ภาควิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์

2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์

3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- คณะศิลปกรรมศาสตร์ (เปิดสอนทั้งระดับปริญญาตรีและโท)

4. มหาวิทยาลัยมหิดล

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาชนบท สถาบันพัฒนาวิชาการดนตรี (เปิดสอนวิชาดนตรีวัฒนธรรมในระดับปริญญาโท)

5. และมหาวิทยาลัยที่เตรียมพร้อมสำหรับการเปิดรับนักศึกษาดนตรีระดับปริญญาตรี ในอนาคตคือ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นอกจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ยังมีสถาบันราชภัฏต่างๆ ทั่วประเทศไทยที่เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทางดนตรีไทยในรูปแบบ ภาควิชาดนตรีศึกษา เช่น สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏจอมบึง สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏสงขลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าในสังคมไทยปัจจุบัน จะพอมีความหวังกับการสอนดนตรีไทยอยู่บ้าง นอกเหนือจากสถานศึกษาของรัฐบาล ผู้ที่สนใจดนตรีสามารถแสวงหาครู อาจารย์ หาแหล่งฝึกฝนดนตรีไทยในรูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนตามแหล่งอื่น ๆ ได้อีก

ในที่นี้จะขอแนะนำสถานที่ศึกษาดนตรีไทยเพิ่มเติม ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เปิดสอนดนตรีไทยนอกระบบโรงเรียน ดังนี้ คือ

ภาครัฐบาล

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ถนนเจ้าฟ้า พระนคร กทม. 10200 โทร.3746955

เปิดอบรมดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทยภาคฤดูร้อนแก่ผู้สนใจทั่วไป สอนโดยครูอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ ติดต่อที่วิทยาลัยโดยตรง

2. แผนกงานดนตรีไทย กองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ดินแดง เขตห้วยขวาง กทม. โทร. 2460287

มีบริการอบรมความรู้ทางดนตรีไทยแก่ผู้สนใจทั่วไปทุกฤดูร้อนและในวาระต่าง ๆ โดยจัดเป็นหลักสูตรพิเศษ ดำเนินการสอนโดยครูอาจารย์ดนตรีของวงดนตรีไทยกทม. สนใจติดต่อ โทร.2460287 ฝ่ายดนตรี หรือติดตามข่าวสารตามประกาศแจ้ง ณ ศูนย์เยาวชน กรุงเทพมหานครในท้องที่ต่าง ๆ

3. สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สถานที่ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถนนรัชดาภิเษก โทร. 2470028 ต่อ 133 เปิดสอนดนตรีไทย (ทุกเครื่องมือน) เป็นประจำทุกวันเสาร์ ดำเนินการสอนโดยครูอาทร ธนวัฒน์ ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ครูนิกร จันทศร ครูวิทยา เรืองสุทธิพงศ์

4. โรงเรียนศึกษานันทนาการศึกษา 38 ซอยสายลม ข้างธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ ถนนพหลโยธิน 8 กทม. 10400 โทร. 279-3071, 279 - 3095, 279 - 1090 สอนดนตรีไทยภาคฤดูร้อนทุกวัน

ภาคเอกชน

1. มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 47 ถนนเศรษฐศิริ สามเสนใน พญาไท กทม. 10400 โทร. 279-1509

รับสอนดนตรีไทย (เครื่องสาย) ทุกวันเสาร์อาทิตย์ โดยกลุ่มอาจารย์ดนตรีอาสามัคร อาทิ ครูชัยภักดิ์ ภักธรจินดา ครูอัมภวฤทธิ์ สาคริก ครูสุธีร์ จันทน์ไทย ครูณรงค์ เขียนทองกุล ครูนิธ ศรีสว่าง ครูเลอเกียรติ มหาวินิจฉัยมนตรี ครูนิภา รัตนานนท์ อำนวยการสอนโดย ครูชนก สาคริก

2. บ้านปลายเนิน คลองเตย 1162/1 ถนนพระราม 4 แขวงคลองเตย เขต คลองเตย กทม. 10110 โทร. 2496778

เป็นพระตำหนักของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์และท้าวทศตระกูล “จิตรพงศ์” เปิดสอนดนตรีไทย (ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง) และนาฏศิลป์ไทย เป็นกรณี พิเศษ ทุกวันเสาร์

ด้านดนตรีไทยสอน โดยกลุ่มอาจารย์ดนตรีจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย อาทิครูบุญช่วย โสวัตร ครูบุษยา ชิตท้วม ครูชาคม พรประสิทธิ์ ครูชนัญญ์ กฤตตานนท์ อำนวยการสอนโดย ครูสิริชัยชาญ พักจำรูญ

3. สิทธิถาวรการดนตรี 69 /165 ซอยตรอกไก่ ถนนจรัสสินทวงศ์ 23 ท่าพระ บางกอกน้อย กทม. 10700

รับสอนดนตรีไทยทุกประเภท ทุกวันอาทิตย์ โดยกลุ่มอาจารย์อาวุโสวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร อาทิ ครูทองดี สุจริตกุล, ครูเบญจรงค์ ธนโกเศศ อำนวยการสอนโดย ครูประสิทธิ์ ถาวร

4. พัฒนาศิลปการดนตรีและละคร 925 ถนนสามเสน บางกระบือ เขตดุสิต กทม. โทร. 241- 4854 241 - 2094

รับสอนดนตรีไทยทุกประเภทและนาฏศิลป์ทุกวันอาทิตย์ ดำเนินงานสอนโดย กลุ่ม ลูกศิษย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ อาทิ ดร.สุรพล จันทราปิตย์ ครูประชา สามเสน

5. บ้านดุริยประณีต 83 หลังวัดสังเวช บางลำภูบน เขตพระนคร 10200 โทร. 282 - 1006

รับสอนดนตรีไทย (ขับร้องและเครื่องสาย) ทุกวันอาทิตย์ อำนวยการสอนโดย ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต ศิลปินแห่งชาติ (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2536

6. บ้าน “เรือนมโหรี” ซอย แสนสบาย คลองเตย โทร. 258 - 5826 สอนดนตรี ไทย (ขับร้องและเครื่องสาย) เป็นกรณีพิเศษ ทุกวันอาทิตย์ อำนวยการสอนโดย ครูเจริญใจ สุนทรวาทีน ศิลปินแห่งชาติ (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2530

7. โรงเรียนดนตรีสยามกลการ บริษัทสยามดนตรียามาฮ่า มีหลายสาขาทั่วอาณาเขต กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เป็นทั้งโชว์รูมเครื่องดนตรีสากลและเครื่องเสียงภายใต้

สัญลักษณ์ Yamaha และมีกิจการโรงเรียนดนตรีสยามกลการมีหลักสูตรการสอนดนตรีสากล สำหรับผู้ที่สนใจดนตรีทุกระดับ บางแห่งเปิดสอนดนตรีไทยควบคู่ไปด้วย

หากสนใจ อาจติดต่อสอบถามที่บริษัทใหญ่ 933/1-7 ถนนพระราม 1 ตรงข้าม สนามกีฬาแห่งชาติ โทร. 215-0030-2 โรงเรียนดนตรีสยามกลการ ปทุมวัน โทร. 216-4790-4

8. โรงเรียนดนตรีศศิธร 6/19-20 ซอยสวนหลวง สุขุมวิท โทร. 3002275-6

สอนดนตรีไทย การเรียบเรียงเสียงประสาน การปฏิบัติดนตรีสากล การขับร้องเพลง โดยครูอาจารย์ทางดนตรีที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทยและสากลดนตรีไทย อำนวยการสอนโดย ครู บุญยัง เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ

9. โรงเรียนดนตรีเจียร์โน สาขาใหญ่ 10-11 ตรงข้ามตลาดประชานิเวศ 1 โทร. 589-3558 สาขาซอย 50/168 ถนนสามัคคี ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัด นนทบุรี โทร. 573-5542

สอนดนตรีไทย ดนตรีสากล บัลเลต์ แจสตันซ์ ศิลปะเบื้องต้น วาดภาพ ระบายสี โดยกลุ่มอาจารย์บัณฑิตย์จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ อำนวยการสอนโดย อาจารย์เพชร พุทธฤกษ์ เปิดสอนทุก วันจันทร์ - ศุกร์ ยกเว้นอังคาร 11.00 น. - 20.00 น. เสาร์ - อาทิตย์ 08.00 - 19.00 น.

10. แสงอรุณการดนตรี 106 ซอยเซนหลุยส์ 3 ถนนสาทรใต้ กทม. โทร. 211 - 4346

เปิดสอนดนตรี สากลและดนตรีไทย จำไทย แจสตันซ์ และจำหน่ายเครื่องดนตรี สากลประเภท Keyboard

11. โรงเรียนดนตรีเพลงพิน 1964/6 รามคำแหง โทร. 3142294 เปิดสอนดนตรี สากลและดนตรีไทย

12. โรงเรียนดนตรีซอสสามสาย 83/192 หมู่บ้านเสนานิเวศน์ ซอยเสนานิคม 1 ถนน พหลโยธิน แขวงจระเข้บัว เขตลาดพร้าว กทม. 10320 โทร. 578-1718 , 578-0706

สอนดนตรีไทย (เครื่องสาย) และนาฏศิลป์ไทย จำหน่ายเครื่องดนตรีสากลมีบริการสอน นอกสถานที่ อำนวยการสอนโดย อาจารย์ไพรัช ดำรงกิจถาวร ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13. โรงเรียนศูนย์เปียโนรัสเซีย ใกล้ห้างตั้งฮั่วเส็ง ธนบุรี โทร. 435-5829

สอนเปียโนและดนตรีไทย (เครื่องสาย) ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ อำนวยการสอนโดย ครูสหรัฐ จันทระเฉลิม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน

แนวคิดเรื่องการศึกษานอกโรงเรียน เริ่มขึ้นในช่วง ค.ศ. 1950 - 1965 (พ.ศ. 2493 - 2508) เป็นช่วงที่ทั่วโลกกำลังตื่นตัวต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศตามแนวของ ประเทศตะวันตก ในประเทศพัฒนาได้เร่งรัดขยายการศึกษาเป็นการใหญ่ ขยายการลงทุนทางการศึกษาให้สูงขึ้น ความต้องการทางการศึกษาของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวนผู้เรียนในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว แม้ประเทศทั้งหลายจะเร่งรัดขยายการศึกษา แต่ก็ประสบปัญหามากมาย ผู้ไม่รู้หนังสือยังมีอยู่มาก การประถมศึกษาจัดได้ไม่ทั่วถึง ในขณะเดียวกันการมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาก็เอื้อประโยชน์แก่ผู้มีฐานะดีและได้เปรียบอยู่แล้วมากกว่าที่จะขยายโอกาสไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ระบบโรงเรียนจึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นแหล่งอภิสิทธิ์ที่สร้างความไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดช่องว่างในสังคมมากขึ้น

ในรายงานการวิจัยขององค์การยูเนสโก ชื่อ Learning to Be: The World of Education for Today and Tomorrow ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยชื่อ การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ได้เสนอแนะแนวทางปฏิรูปการศึกษา และเรียกร้องให้รัฐบาลในประเทศสมาชิกสนใจจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนอย่างจริงจังขึ้น โดยยึดแนวปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

สืบเนื่องจากแนวคิดดังกล่าว สภานานาชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา (ICED - International Council For Education Development) ได้เสนอแนวความคิดโดยจำแนกการศึกษาออกเป็น 3 ระบบ เพื่อให้มีการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนี้ (ปฐม นิคมานนท์. 2532 : 112)

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education)
2. การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Informal Education)
3. การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Nonformal Education)

การศึกษาทั้ง 3 ระบบต้องมีความเชื่อมโยงและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อขยายโอกาสให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แนวคิดดังกล่าวได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก

ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษานอกระบบ (Nonformal Education) เป็นกิจกรรมทางการที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนตามปกติทั่วไป ซึ่งอาจจะจัดเป็นกิจกรรมอิสระหรือจัดในลักษณะร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของผู้ที่ประสงค์จะเรียน

การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นๆ เพื่อมุ่งให้รู้จักแก้ปัญหา ฝึกอาชีพหรือพัฒนาความรู้เฉพาะอย่าง ตามความต้องการและความสนใจของพลเมือง (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2530 : 7)

1972 ฟิลิป เอช คูนส์ (อ้างใน เชียรศรี วิวิธสิริ. 2530 : 17)ให้คำจำกัดความไว้ว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” หมายถึง กิจกรรมการศึกษาใด ๆ ที่จัดไว้อย่างมีระบบและมีแบบแผน แต่จัดขึ้นนอกเหนือขอบข่ายโรงเรียนภาคปกติ เพื่อให้กลุ่มประชากรทั้งเด็กและผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้

การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษที่มีรูปแบบโครงสร้างไม่แน่นอน สามารถจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกโรงเรียน ไม่จำกัดสถานที่ เพื่อประชาชนทุกคน โดยไม่เลือกวัย เพศ ชั้นวรรณะ ภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถหรือความถนัด เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้กับคนทุกคนในสังคม การศึกษานอกโรงเรียนมีหลักการเช่นเดียวกับการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาเบ็ดเสร็จ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือก หรือส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อช่วยปิดช่องว่างของประชากรจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสรับบริการจากระบบการศึกษาในโรงเรียน

ประเภทของการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียน แบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นขอบข่ายของบริการการศึกษานอกโรงเรียน (ปฐม นิคมานนท์. 2532 : 129)

1. ประเภทเพิ่มพูนความรู้สายสามัญ เป็นการยกระดับความรู้ให้เทียบเท่ากับการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่น การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับต่างๆ การศึกษาระดับปริญญาในภาคค่ำหรือภาคพิเศษ การศึกษาในรูปของมหาวิทยาลัย
2. ประเภทให้ความรู้และทักษะด้านอาชีพ จัดขึ้นในหลายหน่วยงาน เช่น โรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ ศูนย์ฝึกอาชีพ โรงเรียนสอนอาชีพของเอกชน การจัดกลุ่มสนใจ การฝึกอาชีพในภาคฤดูร้อน การฝึกอาชีพสำหรับทหารเกณฑ์ การฝึกอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง เป็นต้น
3. ประเภทให้บริการข่าวสารข้อมูลและเพิ่มพูนความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดบริการห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หอกระจายข่าว พิพิธภัณฑ์สถาน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ บริการความรู้ผ่านสื่อมวลชน เป็นต้น
4. ประเภทที่มุ่งให้มีการจัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกื้อหนุนการศึกษา เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ การรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อม การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

5. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง เช่น การจัดการศึกษาในรูปของวิทยาลัยการปกครอง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนนายอำเภอ การฝึกอบรมสำหรับนักกฎหมาย สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย สำหรับผู้บริหารระดับต่าง ๆ เป็นต้น

6. การให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์กรประชาชน เช่น การฝึกอบรมในรูปของกลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ คณะกรรมการหมู่บ้าน การฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน การจัดตั้งกลุ่มการเมืองและกลุ่มพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ

ทั้ง 6 ประการนี้เป็นเพียงตัวอย่าง ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าแบ่งเป็นกี่ประเภท สำหรับงานในขอบข่ายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ บริการความรู้ สายสามัญ บริการด้านทักษะวิชาชีพ และบริการด้านข่าวสารข้อมูล

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

1. การศึกษานอกระบบเป็นสิ่งที่จำเป็นในสังคมปัจจุบัน เพราะในสังคมมีการแข่งขันกันมากขึ้น จึงต้องเร่งการพัฒนาทั้งส่วนบุคคล และในส่วนองค์กรต่างๆ การให้การศึกษาแก่บุคลากรในรูปแบบของการศึกษานอกระบบสามารถสนองความต้องการนี้ได้

2. การจัดบริการการศึกษานอกระบบมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถเฉพาะ ไปจนถึงการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวุฒิในระดับต่างๆ

3. องค์กรที่ให้บริการมีความหลากหลาย นอกจากหน่วยงานของรัฐบาลแล้ว องค์กรเอกชนก็เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษานอกระบบ เช่น สถาบันกวดวิชา สถาบันฝึกอบรม หน่วยส่งเสริมอาชีพ ธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนา องค์กรศาสนา และองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ

4. นอกจากกิจกรรมเพื่อการเร่งรัดพัฒนาแล้ว กิจกรรมด้านนันทนาการ เพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อการมีสุขภาพกายและจิตที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจก็เพิ่มความจำเป็นมากขึ้น

5. การศึกษานอกระบบมีความเชื่อมโยงระหว่างประเทศมากขึ้น จะเห็นว่ามีกิจกรรมหลายอย่างที่เป็นความร่วมมือ หวังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศ

ปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน คือการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

การศึกษา คือชีวิต หรือชีวิตคือการศึกษา และการศึกษาเริ่มต้นจากครรภ์มารดาไปสู่หลุมฝังศพ เป็นการแสดงความคิดที่เน้นให้เห็นว่า การศึกษามีใช้การเรียนรู้ที่โรงเรียนและต้องเรียนจากครูเท่านั้น แต่การศึกษาคือ กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่ว่าที่ไหน เมื่อไร หรือด้วยวิธีใด และเปลี่ยนความคิดที่จะทำให้ผู้เรียนมุ่งเรียนแต่เนื้อหาด้านความรู้จากครูในโรงเรียน เป็นเน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยวิธีคิด และวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแนวคิดนี้ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันตลอดชีวิตโดยปราศจากการหยุดนิ่ง เพื่อสนองความต้องการของบุคคล และเพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่ง

การเปลี่ยนโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร และความเจริญของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้ การศึกษาตลอดชีวิตที่ได้รับนี้ จะสอนให้รู้จัก วิเคราะห์ปัญหา รู้เหตุ รู้ผล และแก้ปัญหาเป็น รู้จักการรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือและแก้ปัญหาร่วมกัน

ดังนั้น การศึกษาตลอดชีวิต คือ การผสมผสานกันระหว่างการเรียนรู้ การศึกษา การทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ นันทนาการ และการดำเนินชีวิต โดยจุดมุ่งหมายเพื่อความ สุข ความเจริญของตนเองและสังคม (เชียร์ศรี วิวิธสิริ. 2527 : 9)

ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ คือ (Cropley , 1980 อ้างในกรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 111)

1. สามารถสนองความต้องการทั้งแก่บุคคล และสังคม
2. สร้างความสมดุลระหว่างโอกาสที่จะได้รับการศึกษา กับความต้องการ
3. ให้โอกาส และเสรีภาพ แก่บุคคลเต็มที่ที่จะได้รับการตอบสนองในด้าน เป้าหมาย ช่วงเวลา สถานที่ และอื่น ๆ ในการแสวงหาการศึกษาตลอดชีวิต
4. อำนวยและหล่อเลี้ยงความอยากรู้ อยากเห็น และความพยายามส่วนบุคคล
5. กระตุ้นและสนับสนุนผู้เรียนให้เรียกร้อง การบริการการศึกษาที่คุณภาพสูง
6. ส่งเสริมให้มีความเสมอภาคและยุติธรรมในโอกาสเข้าเรียนด้วยการจัดการในด้าน เวลา สถานที่ วิธีการ และอื่น ๆ

กิจกรรมทางด้านการศึกษานอกโรงเรียน (Nonformal Education Programs)
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 119)

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดดำเนินการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน ส่วนมากเป็นผู้ด้อยโอกาสซึ่งมีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป โดยมีโปรแกรมหรือกิจกรรมทางการศึกษามากมาย แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะ การศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพ เท่านั้น

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพ มี ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 125 - 127)

1. กิจกรรมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) เป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับเด็กและเยาวชนที่จบ ป6. แล้วไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน โดยมีกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ให้การศึกษาค้นคว้า ควบคู่กับการฝึกทักษะทางด้านอาชีพในท้องที่ของตนเอง เป็นวิธีการเรียนควบคู่กับการทำงาน และเมื่อเรียนจบแล้วก็จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกับผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายในชนบทที่ด้อยรูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนในถิ่นบ้านเกิดของตนเอง โดยไม่ต้องโยกย้ายมาเรียนในเมืองใหญ่ๆ

หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ปอ.1 ปอ.2 และปอ.3 มีโครงสร้างหลักสูตร 2 หมวด คือ หมวดวิชาอาชีพ จำนวน 72 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย โลกของงานอาชีพ การจัดการและการตลาด ทักษะอาชีพ และการฝึกประกอบอาชีพ และหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต 18 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนอายุ 12 ปีขึ้นไป ที่จบ ป6. แล้วไม่ได้เรียนต่อมาเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก

2. กิจกรรมการฝึกอาชีพระยะสั้น เป็นการจัดสอนวิชาชีพต่าง ๆ เช่น วิชาช่างอุตสาหกรรม วิชาพาณิชยกรรม วิชาศิลปหัตถกรรม วิชาคหกรรม และเกษตรกรรม ให้กับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน ในระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ไม่เกิน 220 ชั่วโมง หรือ 300 ชั่วโมง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการฝึกทักษะเบื้องต้นหรือทักษะขั้นพื้นฐานทางด้านอาชีพ ให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่อาชีพ ตลอดจนการเสริมสร้างความรู้และทักษะเพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบอาชีพ ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญการในด้านอาชีพ

การฝึกทักษะอาชีพระยะสั้น ได้มีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น

2.1. กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ฯลฯ

2.2. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

2.3. กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ฯลฯ

2.4. กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กรมราชทัณฑ์ ฯลฯ

2.5. กระทรวงกลาโหม เช่น กรป.กลาง ฯลฯ

2.6. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ

2.7. หน่วยงานเอกชนต่าง ๆ เช่น สมาคมส่งเสริมการค้า มูลนิธิคนพิการ ฯลฯ

2.8. สถานประกอบการห้างร้าน และบริษัทต่าง ๆ เช่น โตโยต้า ปูนซิเมนต์ไทย

2.9. องค์กรเอกชน (NGO) ต่าง ๆ

3. กิจกรรมการจัดกลุ่มสนใจ เป็นการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีพและด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดำเนินการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยจัดให้ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน ที่มีความสนใจที่จะได้รับการศึกษา หรือการฝึกอบรมในด้านอาชีพหรือด้านอื่น ๆ โดยวิธีการเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตั้งแต่ 5 -15 คน ทั้งนี้ ในการฝึกทักษะในแต่ละเรื่อง จะมีระยะเวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง

การจัดกิจกรรมกลุ่มสนใจ เป็นการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ที่ตอบสนองต่อความต้องการ และความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และทันท่วงที โดยการจัดการเรียนการสอนจะใช้วิทยากรในท้องถิ่น เพื่อสอนและฝึกอบรมทางด้านอาชีพ เช่น การเกษตร ช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม คหกรรม เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยการศึกษาทางไกล เป็นการจัดการศึกษาสำหรับ กลุ่มเป้าหมายผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อและไม่มีงานทำ กับผู้ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน โดยใช้หลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งมี 2 หมวดวิชาคือ หมวดวิชาพื้นฐานที่เป็นรายวิชาสายสามัญเพื่อให้ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และหมวดวิชาชีพที่เป็นรายวิชาสายอาชีพเพื่อฝึกทักษะความชำนาญและประสบการณ์ทางอาชีพที่จำเป็น สำหรับประกอบอาชีพต่างๆ

เป้าหมายในการดำเนินงานระยะที่ 1 พ.ศ. 2538 - 2540 จะเป็นระยะของการเตรียมการด้านต่าง ๆ และเปิดสอนหลักสูตรในสาขาธุรกิจ และเปิดบริการในจังหวัดที่มีความพร้อม

แนวคิดหรือทฤษฎีในการฝึกอบรม

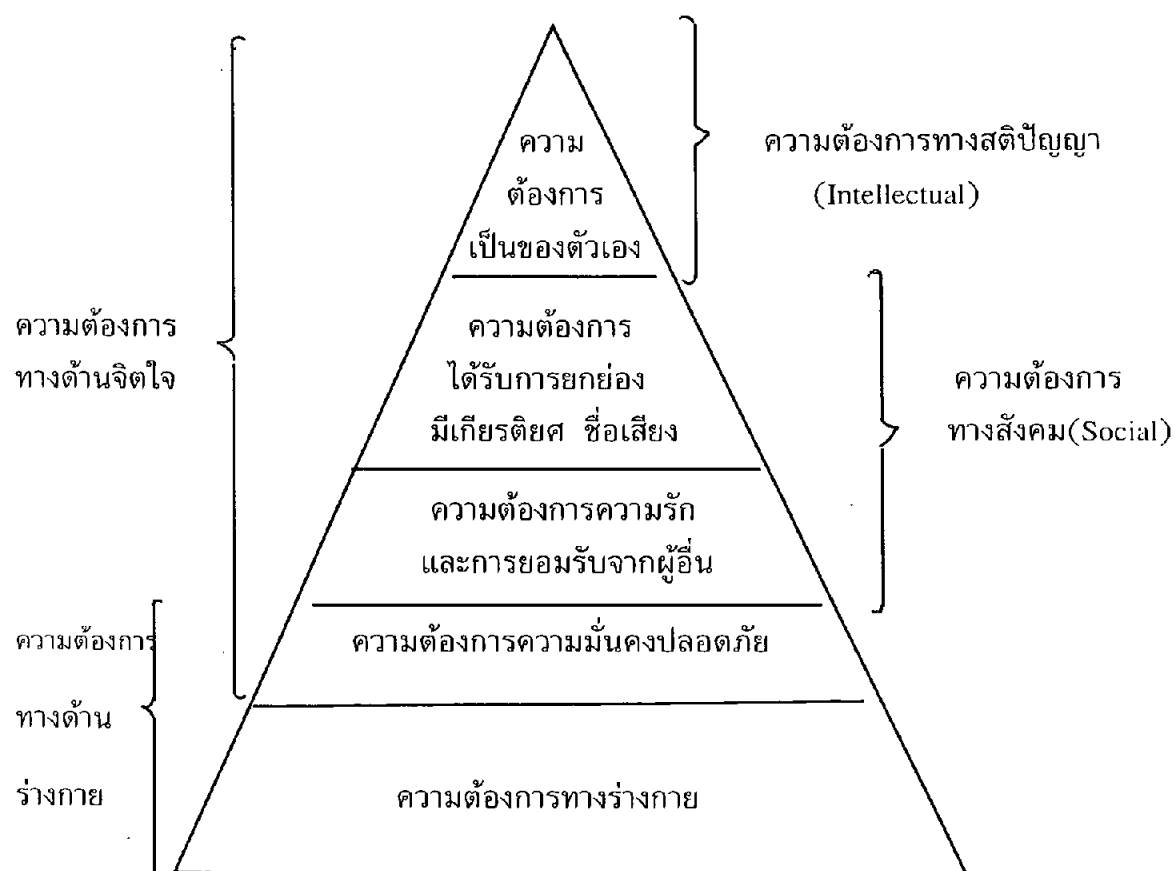
ในการฝึกอบรมมีปัจจัยหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบในการจัดอบรม ต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

1. ความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมธรรมชาติ มีนักจิตวิทยาหลายคน ที่สนใจศึกษาค้นคว้าในเรื่องความต้องการของมนุษย์คือ ทฤษฎีความต้องการของฟรอยด์ (Freud) ทฤษฎีความต้องการของเบย์ตอน (Bayton) และทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow)

ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ (Theory of Human Motivation)

มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) อ้างโดย (เชิรศรี .2541 : 109 - 111)

ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ในลักษณะลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้น ที่สำคัญสามารถเขียนเป็นรูปกรวยได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกายหรือความต้องการสิ่งที่จะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ (Physiological needs or Survival needs) เป็นความต้องการอันดับแรกของมนุษย์ได้แก่ ความต้องการด้านปัจจัยสี่ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศที่จำเป็นในการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากภัยอันตราย มีสุขภาพจิต สุขภาพกายดี มีความมั่นคงในอาชีพหน้าที่การงานและฐานะทางเศรษฐกิจ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น (Love and Belonging needs) ทุกคนต้องการความรักจากผู้อื่น เช่น จากพ่อแม่ จากเพื่อน ต้องการที่จะให้และรับความรัก มีไมตรีจิตซึ่งกันและกัน ปราศจากอะไรที่จะเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่อง มีเกียรติ มีชื่อเสียง (Self - esteem needs) หรือความต้องการที่จะเห็นคุณค่า และความสามารถของตัวเอง เป็นการประเมินผลตนเอง ได้รู้ว่าตนเองมีค่า ทุกคนในสังคมยอมรับนับถือให้เกียรติยกย่องเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ยอมรับนับถือตัวเอง (Self - respect)

ขั้นที่ 5 ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง สามารถกระทำตนได้ตามความสามารถที่เป็นจริง (Self - actualization or Self - fulfillment needs) เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตของคนพัฒนาขั้นสูงสุดแล้ว เพื่อแสดงถึงความสามารถและศักยภาพที่จะกระทำได้ของตัวเอง มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง มุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดหรืออุดมคติที่ตนกำหนดไว้ บุคคลที่ได้รับการความต้องการผ่านมาถึงขั้นที่ 5 นี้ จะรับรู้หรือเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงมีความเป็นอิสระสามารถทำทุกสิ่งได้ตามที่ตนต้องการ และทำอย่างถูกต้องมีเหตุผลอย่างคนคิดเป็น

ความต้องการทั้ง 5 ประการข้างต้นตามความคิดของมาสโลว์นี้ เรียงลำดับความสำคัญหรือความจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดเหมือนขั้นบันได โดยมีความต้องการซึ่งเป็นความต้องการส่วนบุคคลของมนุษย์ทุกคนเป็นพื้นฐานขั้นแรกสำหรับความต้องการขั้นต่อไป ความต้องการทั้ง 5 ขั้นนี้จะเป็นอิสระต่อกัน และมีความต่อเนื่องหล่อมล้ากันเหมือนลูกคลื่น เนื่องจากว่าความต้องการระดับถัดมาอาจเกิดขึ้นก่อนที่ความต้องการขั้นต้นจะได้รับการตอบสนองให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อนก็ได้ และบางคนอาจให้ความสำคัญกับความต้องการสลับขั้นก็ได้ อย่างไรก็ตามก็ตีปกติแล้วคนทั่วไปจะมีความต้องการขั้นต้นก่อน เมื่อได้รับสนองตอบแล้วจึงจะเกิดความต้องการขั้นต่อไป และไม่จำเป็นว่าทุกคนจะมีความต้องการครบทั้ง 5 ขั้น แต่ความต้องการทั้งหมดเหล่านี้จะมีอยู่ตลอดชั่วชีวิตของบุคคล ดังที่มาสโลว์ได้กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการไม่สิ้นสุด เมื่อมนุษย์สนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ปรารถนาได้แล้ว ความต้องการด้านอื่น ๆ ก็ จะปรากฏขึ้นอีก”

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องการเรียนได้ทำให้เกิดแนวคิดดังนี้ เช่น

1. การเรียนรู้จะได้ผลดี เมื่อได้สนองตอบหรือตรงความต้องการของผู้เรียน
 2. การเรียนรู้จะได้ผลดีทำให้ผู้เรียนอยากเรียน เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนหรือปฏิบัติได้อย่างราบรื่น ปลอดภัยในบรรยากาศที่ปราศจากการข่มขู่
 3. ถ้าการเรียนรู้สิ่งใหม่ทำให้เกิดความพอใจ บุคคลจะต้องการเรียนรู้ต่อไปอีก
- ทฤษฎีการบำบัดโดยให้คนไข้เป็นศูนย์กลาง (Theory of client centered therapy)

เป็นทฤษฎีรักษาค้นใช้ของ คาร์ลโรเจอร์ส (Carl Rogers) และเขาได้นำหลักการของทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดเป็นวิธีการสอนที่ถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered approach) ครูเป็นผู้ช่วยหรือผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน แนวคิดตามทฤษฎีของโรเจอร์สมีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้ (เชียรศรี . 2541 : 108-109)

1. เราไม่สามารถสอนผู้อื่นได้โดยตรง เพียงแต่ช่วยอำนวยความสะดวกให้การเรียนรู้ของเขาง่ายขึ้น
2. ผู้เรียนจะเลือกเรียนในสิ่งที่มีความหมายและสิ่งส่งเสริมโครงสร้าง ของตัวเขา
3. ทุกสิ่งที่พัวพันเกี่ยวข้องในการจัดระบบใหม่ของผู้เรียน มีแนวโน้มที่จะถูกขัดขวาง
4. การเรียนรู้ในเรื่องที่ขัดแย้ง หรือไม่ลงรอยกับความคิดของผู้เรียนสามารถทำได้โดยหาทางลดความตึงเครียดหรือความกังวลในตัวผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นได้
5. การเรียนรู้จะได้ผลมากที่สุดถ้าลดการข่มขู่ และมีบรรยากาศเป็นกันเองในระหว่างการเรียนรู้
6. เพื่อที่จะให้การเรียนรู้เกิดผล จะต้องใช้วิธีการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered)

ส่วนความต้องการตามทฤษฎีของ เบย์ตอน (Bayton) มี 3 ประการ คือ ความต้องการความรักและการมีพวก ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศและความเด่น และความต้องการที่จะรักษาเกียรติยศชื่อเสียงและความเด่นนั้นให้คงอยู่ตลอดไป (เครือวัลย์ ลิมอภิชาติ. 2531: 87-90)

การฝึกอบรมแต่ละประเภทจะต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว เช่นระดับผู้บริหารควรจัดในลักษณะที่นอกจากจะเพิ่มพูนความรู้ทักษะในการบริหารแล้ว ยังมีส่วนที่ทำให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกว่าการอบรมจะส่งเสริมให้เขาไปสู่การยอมรับในสังคม มีเกียรติ มีชื่อเสียงเกิดความสำเร็จในชีวิต

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลิกภาพของคนเกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในของ คน คือ พันธุกรรม ร่างกาย สติปัญญา วุฒิภาวะ ความถนัด กับสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษาสังคมแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา อาหาร อากาศ สิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลแตกต่างกัน การให้การศึกษาหรือฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ และจัดให้สนองความแตกต่างของบุคคล รวมทั้งช่วยเหลือให้บุคคลได้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นจุดบอดของแต่ละคนด้วย

3. หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ในปัจจุบันการให้การศึกษาและการฝึกอบรมแก่ผู้ใหญ่ มีความตระหนักในเรื่องการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพราะเป็นเงื่อนไขต่อการจัดกิจกรรม และ ประสบการณ์ให้เหมาะสม ซึ่งจากแนวคิดของ ลินดีแมน (Edward Lindeman) และโรเจอร์ (Carl Rogers) ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนรู้ผู้ใหญ่สามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ผู้ใหญ่พร้อมที่เรียนรู้ในสิ่งที่เขาพึงพอใจและต้องการรู้ และจะเรียนรู้ได้มาก ถ้าสิ่งนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับเขา การสนใจในการเรียนรู้จึงเกิดจากแรงจูงใจภายในมากกว่า แรงจูงใจภายนอก เช่น ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความพอใจในหน้าที่การงาน

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ชีวิตประจำวัน เพราะ ความสนใจในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่อยู่ที่ชีวิตประจำวัน

3.3 ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิต การเรียนรู้จึงควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ และศึกษาความจริงจากประสบการณ์

3.4 ผู้ใหญ่ต้องการชี้นำตนเองมากกว่าให้คนอื่นมาชี้นำหรือสอน ผู้ให้การฝึกอบรมจึงควรเป็นเพียงผู้แนะนำแนวทาง และจัดประสบการณ์ให้ถือเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) การเรียนรู้จึงควรใช้การจัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธี อภิปรายกลุ่ม กิจกรรม การแก้ปัญหา กรณีศึกษาและฝึกอบรมด้วยกระบวนการกลุ่ม

3.5 ผู้ใหญ่มีอายุมากขึ้น ระยะเวลา อัตราการเรียนรู้ จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น การฝึกอบรมจะต้องเลือกรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม และต้องยอมรับความแตกต่างในการรับรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับลักษณะของบุคคล

4. การฝึกอบรมหรือให้ความรู้จะต้องใช้เทคนิคหลายๆ วิธี เพื่อให้ผู้รับเกิดการ เรียนรู้ เข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ จากหนังสือ Worker's Education and Its Technique ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้กับความจำ ดังนี้

4.1 การเรียนจากการฟังอย่างเดียว ผู้เรียนจะสามารถจดจำได้เพียงร้อยละ 20

4.2 การเรียนรู้จากการเห็นการดู จะจดจำได้เพียงร้อยละ 30

4.3 ถ้าการเรียนจากการฟังและเห็น สามารถจำหรือเรียนรู้ได้ร้อยละ 50

4.4 การเรียนรู้ถ้ามีการฟัง การเห็นและอภิปราย จะเรียนรู้ถึงร้อยละ 70

4.5 ถ้าเรียนรู้จากการฟัง การเห็น อภิปราย สร้างสิ่งใหม่ ๆ และนำไปใช้จะเกิด การเรียนรู้และจดจำได้ถึงร้อยละ 90

ในการฝึกอบรมจึงไม่ควรให้ผู้เข้ารับการอบรม นั่งฟังอย่างเดียวเป็นเวลานาน ควรให้มีการอภิปรายใช้อุปกรณ์ฝึกอบรมหรือชุดฝึก จะทำให้ดีขึ้น การฝึกด้วยตนเองในต่างประเทศจะใช้ คอมพิวเตอร์ ชุดฝึกที่จำลองต่างๆ เป็นวิดิทัศน์ สำหรับประเทศไทย จะใช้การอบรมด้วยการใช้ กิจกรรมกลุ่ม และแนวโน้มจะมีการพัฒนาไปสู่การใช้ชุดฝึกที่ทำเป็นวิดิทัศน์ และใช้คอมพิวเตอร์

5. การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ควรตระหนักถึงระดับความยากง่ายของความรู้ บลูม (Benjamin Bloom) มีความเห็นว่า การให้ผู้เรียนรู้ ระลึกและจดจำได้เป็นความยากง่ายระดับเบื่อง่ายขึ้นไป คือความเข้าใจ พฤติกรรมที่แสดงออกจะแปลความหมายได้ จากนั้นเป็นการนำไปใช้โดยสามารถนำกฎเกณฑ์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ระดับความยากที่สูงขึ้นตามลำดับ คือ การวิเคราะห์ ด้วยการแยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การสังเคราะห์โดยสร้างสิ่งใหม่ขึ้นจากส่วนย่อย จนถึงการประเมินคุณค่า คือ สามารถวิจารณ์ญาณหรือประเมินค่าได้

6. การฝึกอบรมจะต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้าอบรม โอเวนส์ (Robert G. Owens) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจว่า คนทุกคนมีความต้องการของตนเอง เช่น ความต้องการของคนงาน คือ งาน ถ้าเราจ่ายค่าตอบแทนให้สูงจะทำให้เขาทำงานได้ดี จุดประสงค์ของโอเวนส์ต้องการชี้ให้เห็นว่า การจ่ายค่าตอบแทนสูงเป็นแรงจูงใจสำคัญอันมีผลต่อการทำงาน การนำหลักการนี้ไปใช้ในการอบรม จะต้องทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นประโยชน์หรือความจำเป็นว่า การเรียนรู้จะมีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ผลที่ตามมาคือความก้าวหน้าในการทำงาน จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจ ใส่ใจต่อการเข้ารับการอบรม ซึ่งหลักการของโอเวนส์สอดคล้องกับหลักการของ Jr. O.Jeff Harris ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะตอบสนองโปรแกรมฝึกอบรมมากที่สุด ถ้าผู้เข้ารับการอบรมทราบว่าการเรียนรู้ที่จะได้รับมีความจำเป็นต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ และตัวผู้เข้ารับการอบรมเพียงใด ช่วยตอบสนอง การแก้ปัญหาและความต้องการเพียงใด นั่น คือ การฝึกอบรมจะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น และจะต้องมีการเสริมแรง (Reinforcement) ในขณะฝึกอบรมด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้วนี้ แบ่งออกเป็นงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

บรรจง สังข์สรวง (2508 : 3 - 42) ได้สำรวจทัศนคติและความสนใจทางด้านดนตรีของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชายและหญิง จำนวน 407 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 , 3 และ 4 ในโรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่โรงเรียนมัธยมสาธิตปทุมวัน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนราชดำริ พบว่า นักเรียนจำนวนมากต้องการให้มีการส่งเสริมการดนตรีในโรงเรียนของตนเองวิธีการต่าง ๆ กัน คือ ให้มีการสอนดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักเรียนทุกคน ให้งานดนตรีของโรงเรียนมีโอกาสรบเลงให้นักเรียนฟังมากขึ้น ให้โรงเรียนจัดหาเครื่องดนตรีให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการ และให้มีการจัดตั้งวงดนตรีหลาย ๆ ประเภทภายในโรงเรียน นอกจากนี้นักเรียนส่วนมากยังเห็นพ้องต้องกันว่าดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกล่าจิตใจ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความสนุกสนาน

เพลิดเพลิน รายละเอียดดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นส่วนมากสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี
2. เด็กวัยรุ่นที่มีโอกาสไปชมการบรรเลงดนตรีนอกบ้านจำนวนมากที่สุดไปชมที่โรงเรียนของตนหรือโรงเรียนอื่น รองลงมาที่สังคีต งานวัด หอประชุม เอ. ยู. เอ
3. เด็กวัยรุ่นส่วนมากชอบดนตรีประเภทสากลนิยมมากที่สุด และชอบประเภทคลาสสิก และประเภทจังหวะเร้าร้อนเล็กน้อย
4. เด็กวัยรุ่นที่เล่นดนตรีเป็นมีจำนวนน้อย
5. ในบ้านของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีบุคคลที่สนใจดนตรี ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้แก่เด็กวัยรุ่น
6. เด็กวัยรุ่นต้องการให้มีการส่งเสริมดนตรีในโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่า ให้มีการสอนดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักเรียนทุกคน ให้วงดนตรีของโรงเรียนมีโอกาสบรรเลงให้นักเรียนฟังมากขึ้น และให้โรงเรียนตั้งวงดนตรีหลาย ๆ ประเภท

ผุสดี มานูพิระพงษ์ (2512 : 58-59) ได้สำรวจความสนใจด้านดนตรีของนักเรียนพยาบาล โรงพยาบาลหญิงในปี 2512 พบว่า ความสนใจทางด้านดนตรีของนักเรียนพยาบาลมีส่วนสัมพันธ์กับพื้นฐานทางครอบครัว สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ บุคคล รวมทั้งอุปกรณ์ดนตรีต่างๆ ในบ้านมาก ครอบครัวที่สมบูรณ์ในด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวที่สมบูรณ์และอยู่ในเขตที่เจริญ ภายในครอบครัวที่มีเครื่องดนตรีและบุคคลที่สนใจทางดนตรี จะมีส่วนส่งเสริมความสนใจและความสามารถด้านดนตรีของสมาชิกในครอบครัว

ประดิษฐ์ อินทรนิล (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติต่อดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง พบว่า โดยส่วนรวม นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทย และนิสิตนักศึกษาหญิง มีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทยมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทย ส่งผลต่อทัศนคติทางด้านดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาด้วย รายละเอียดดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลางมีทัศนคติต่อดนตรีไทยอยู่ในระดับสูง (มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 366.72)
2. นิสิตนักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่อดนตรีไทยดีกว่านิสิตชาย (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01)
3. นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนคติต่อดนตรีไทยดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05)
4. นิสิตนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยมีทัศนคติต่อดนตรีไทยดีกว่านิสิตนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัย(แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05)

อรรณ ขมวัฒนา และคณะ (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ใน ส่วนกลาง พบว่าวิชาดนตรีศึกษามีส่วนสนับสนุนดนตรีไทย โดยนักเรียนได้รับความรู้จากวิชา ดนตรีไทย เน้นหนักทางทฤษฎีมากกว่าทางปฏิบัติ อุปสรรคในการเรียนการสอนดนตรีไทยใน ทรศนะของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร ที่สำคัญที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่อง ดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีไทยของนัก เรียน ซึ่งต่างให้ข้อคิดเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญคือ ขาดเครื่องเล่นดนตรีไทยที่จะฝึกซ้อม ขาด ผู้สอนและสถานที่ สาเหตุจูงใจที่สำคัญที่สุดที่ทำให้นักเรียนเล่นดนตรีไทยเป็นคือ การที่มีพื้นฐาน มาตั้งแต่เล็ก และพบว่า ความถนัดในดนตรีไทยของอาจารย์ ผู้สอนวิชาดนตรีไทยศึกษามีผลต่อ การเล่นดนตรีไทยได้ของนักเรียน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ดังนั้นในการที่ส่งเสริมและ สนับสนุนดนตรีไทยให้เฟื่องฟู นั้น ผู้บริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อดนตรีไทย โดยจัด สรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีให้แก่โรงเรียนให้มากขึ้น และควรเน้นการสอนวิชา ดนตรีไทยทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม และโรงเรียนควรจัดหาอาจารย์ผู้สอน วิชาดนตรีศึกษาที่ถนัดทางดนตรีไทยมาสอนนักเรียนด้วย

วิญญู ทรัพย์ะประภา (2525 : 121-132) ได้ศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้ ด้านการแปลงหลัก สูตรไปสู่การสอน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยทุกเรื่อง กล่าวคือ ในเรื่องการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การปรับแผนการสอน การจัดทำ กำหนดการสอน และการจัดทำตารางสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนครู ผู้สอนมีความคิดเห็นว่ายู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับด้านวิชาการ ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความ เห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ด้านการสอนของครู ในเรื่องการเตรียมตัวของครูก่อนการ สอนกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนในเรื่องวิธีสอนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบ และครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอนมีไม่พอ และขาด งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

นภดล พูลสวัสดิ์ (2526 : 139) ได้ศึกษา สมรรถภาพครูดนตรีไทยโรงเรียนมัธยม ศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษต้องการ พบว่า สมรรถภาพครูดนตรีตามความต้องการ ของครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ครูและ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นว่า สมรรถภาพด้านต่างๆ ทุกด้านเป็นสมรรถภาพที่ จำเป็นมากสำหรับครูดนตรี และโดยเฉพาะสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นสมรรถภาพที่

จำเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถภาพครูดนตรีด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามความเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นยังพบอีกด้วยว่าสมรรถภาพครูดนตรีด้านวิชาการคือ รู้จักวิธีบำรุงรักษาเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากล เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษต้องการมากที่สุด

อรุณ วิวัฒนาปฐพี (2527 : 120 - 124) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครู พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมโครงสร้างของเนื้อหาสาระ เน้นด้านทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ เน้นดนตรีตะวันตกมากกว่าดนตรีไทย จำนวนหน่วยกิตกับภาคปฏิบัติดนตรีไทยน้อยเกินไป เนื้อหา ส่วนใหญ่เหมาะสม การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ในด้านหลักสูตร พบว่า ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร อาจารย์ผู้สอนมีวุฒิต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนอาจารย์และอุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ ส่วนความพร้อมและคุณสมบัติของนักศึกษา มีความเหมาะสมระดับปานกลาง และในการประเมินกระบวนการ พบว่า กระบวนการของหลักสูตรยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร การดำเนินการสอนของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีลักษณะเป็นผู้รับ มีการซักถามและแสดงความคิดเห็นน้อย กระบวนการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสม นักศึกษาได้รับการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัยน้อย ส่วนการประเมินผลผลิต พบว่าบัณฑิตวิชาเอก ดนตรีศึกษา มีคุณสมบัติตามความมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างต่ำ

ประทีป นกปี (2530 : บทคัดย่อ ,147) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 วิชาดนตรีศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารและครูสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 กลุ่มประชากรที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 171 คน และครูสอนดนตรี จำนวน 239 คน พบว่า ด้านการสอนของครูวิชาดนตรีศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีทรรศนะเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารที่เป็นหญิงและผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีทรรศนะอยู่ในระดับมาก ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้วิธีการสอนโดยครูสาธิตและให้นักเรียนปฏิบัติตามนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่มีทรรศนะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะลักษณะธรรมชาติของวิชาดนตรีและนาฏศิลป์นั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งการที่นักเรียนจะปฏิบัติได้ นั้นครูจำเป็นอย่างยิ่งต้องสาธิตให้นักเรียนดูแล้วจึงให้นักเรียนปฏิบัติตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 วิชาดนตรีศึกษา ในเขตการศึกษา 7 มีดังนี้

1.1 ด้านการแปลหลักสูตรไปสู่การสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูดนตรีมีทรรศนะเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนใหญ่ว่าได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือในเรื่องการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การปรับแผนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำโครงการสอน และการจัดทำตารางสอน

1.2 ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีพรศนะเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีพรศนะอยู่ในระดับมากตรงกัน ในเรื่องที่โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ในการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ส่วนครูสอนดนตรีมีพรศนะเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ครูสอนดนตรีที่ไม่มีวุฒิต่างดนตรีมีพรศนะเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การสอนของครูวิชาดนตรีศึกษาผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนดนตรีมีพรศนะเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นเพศหญิงและผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีพรศนะอยู่ในระดับมากในเรื่องการใช้วิธีการสอน โดยครูสาธิตและให้นักเรียนปฏิบัติตาม ครูสอนดนตรีส่วนใหญ่มีพรศนะเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาดนตรีศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 วิชาดนตรีศึกษาในเขตการศึกษา 7 มีดังนี้

2.1 ด้านการแปลหลักสูตรไปสู่การสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนดนตรีโดยส่วนใหญ่มีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นเพศหญิง และผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องของบุคลากรที่มีส่วนรับผิดชอบในการแปลหลักสูตรไปสู่การสอน

2.2 ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนดนตรีโดยส่วนใหญ่ มีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครูสอนดนตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีพรศนะเกี่ยวกับเรื่องบุคลากรผู้รับผิดชอบในการสอนวิชาดนตรีศึกษาอยู่ในระดับน้อย

2.3 การสอนของครูสอนวิชาดนตรีศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนดนตรี โดยส่วนใหญ่มีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและครูสอนดนตรีที่เป็นเพศหญิง มีพรศนะเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับน้อย ในเรื่องความชัดเจนของรายละเอียดของกิจกรรมในแผนการสอนวิชาดนตรี

อนงค์ ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม (2531 :44) ได้ศึกษา เรื่อง ผลการเรียนรู้ด้านทักษะและทัศนคติที่มีต่อการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากเทปโทรทัศน์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกส์เสริมกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีอยุธยา โรงเรียนวัดสุทธิวาราม พบว่าผลการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีไทยของนักเรียนจากเทปโทรทัศน์ การสอนที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกส์เสริม กับการสอนปกติไม่แตกต่างกัน

ฉันทนา อุดมสิน (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการสอนวิชา ดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น จากครูผู้สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในโรงเรียนเขตอำเภอเมือง และโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 586 แห่ง พบว่า

1. ด้านหลักสูตร ยังขาดแคลนหนังสือคู่มือครู ตำรา หนังสืออ้างอิง สำหรับให้ครู ศึกษา ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรวิชา ดนตรี-นาฏศิลป์

2. ด้านการเรียนการสอน ครูสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์โดยตรงมีน้อย ไม่เพียงพอและ ไม่ได้รับการอบรมใช้หลักสูตรวิชานี้มาก่อน

3. ด้านสื่อการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีห้องสำหรับสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ขาดสื่อการสอนและเครื่องดนตรีสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกฝน ขาดเครื่องแต่งกายสำหรับชุดการแสดง ขาดงบประมาณสำหรับสร้างและซ่อมแซมสื่อการสอน

4. ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนขาดการติดต่อประสานงานกับแหล่งวิชาการทาง ดนตรี-นาฏศิลป์ และไม่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์เท่าที่ควร

ปัญญา รุ่งเรือง (2533 : 118 - 114) ได้ศึกษาแนวความคิดในการสอนเพื่อ พัฒนาดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การสอนด้านทฤษฎี ควรสอนให้รักษาระบบเสียงไทยไว้ และกำหนดระดับเสียง มาตรฐานให้เสียงต้นเพียงออเท่ากับบีแฟลต ฝึกหน้าทับเก่าให้คล่องและหน้าทับใหม่สร้างสรรค์ แบบของดนตรีใหม่ ตามแนวที่มีอยู่ เรียนรู้และปฏิบัติกลอนดนตรีให้คล่อง และฝึกคิดสำนวน ใหม่ วิเคราะห์แบบของดนตรี เพื่อเป็นแนวในการสร้างสรรค์ใหม่ คิดประสมวงใหม่ตามแนว เดิมรวมทั้งประสมวงด้วยเครื่องดนตรีต่างชาติ และเครื่องพื้นเมือง

2. การสอนภาคปฏิบัติ เครื่องดนตรี ควรสอนเน้นที่หลักและพื้นฐานการบรรเลงที่ถูกต้อง ใช้สื่อในการสอนฝึกฝนทักษะ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลง

3. การสอนการบรรเลงเดี่ยว ควรสอนเน้นที่เทคนิควิธีการบรรเลง และฝึกฝนทักษะ รวมทั้งการคิดหาทาง และเทคนิคใหม่ๆ ของตนเอง

4. การสอนขับร้องควรสอนโดยการฝึกหัดพื้นฐานการขับร้องอย่างถูกวิธี ให้ความรู้ ด้านทฤษฎี ฉันทลักษณ์ อักษรวิธี และส่งเสริมการคิดทางร้องของตนเอง

5. การสอนการบรรเลงรวมวง ควรสอนเน้นที่ความพร้อมเพียง และระเบียบวินัยและ คิดหาบรรเลงรวมวงแบบใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

6. การสอนการประพันธ์เพลง ควรสอนให้ประพันธ์ตามแบบของดนตรีไทย แบบ เดิม และสร้างสรรค์แบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

วัฒนชาติ เกิดโชคงาม (2540: 87) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อดนตรีไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตสาทร กทม. กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาดนตรีไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่2 ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย และโรงเรียนยานนาวาเวศวิทยาคม สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนคติต่อดนตรีไทย ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านความสำคัญของดนตรีไทย และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อดนตรีไทย ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อดนตรีไทย โดยรวมและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความสำคัญของดนตรีไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อดนตรีไทย ของผู้ปกครองนักเรียนมีดังต่อไปนี้
 - 4.1 ควรมีการปลูกฝังดนตรีไทยให้กับเด็กตั้งแต่วัยประถมศึกษา โดยจัดให้เรียนหลักสูตรวิชาดนตรีไทย
 - 4.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ หรือจัดทำเอกสาร วารสารเผยแพร่ให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมดนตรีไทย

งานวิจัยต่างประเทศ

สลัส (Sluss. 1968: 755-A) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สุดท้าย จำนวน 4 โรงเรียนในรัฐโคโลราโด โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างของทัศนคติในแง่ภูมิหลังทางด้านดนตรีของนักเรียน ด้านอาชีพของผู้ปกครองและเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียน พบว่า นักเรียนทั้งหมดเห็นความสำคัญของดนตรี แต่มีทัศนคติต่อ Serial Music (คำศัพท์ทั่วไปที่ใช้อธิบายถึงลักษณะการประพันธ์เพลง) น้อยที่สุด นักเรียนที่มีภูมิหลังด้านดนตรีมาก จะมีทัศนคติต่อดนตรีไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาดนตรี นักเรียนจะทำคะแนนแบบทดสอบวัดทัศนคติได้สูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีโปรแกรมเปิดสอนด้านดนตรี และพบอีกด้วยว่า อาชีพของผู้ปกครองไม่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อดนตรี

เบิร์ช (Birch. 1969 : 1743-A) ได้วิจัยองค์ประกอบที่ทำให้ทัศนคติทางด้านดนตรีของครูแตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามที่มีชื่อว่า The Oregon Test for Attitude Toward Music เพื่อวัดทัศนคติที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ทางด้านดนตรีและความเชื่อมั่นของตนเองในการสอนดนตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ทางด้านดนตรีกับทัศนคติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูหญิงและครูชายมีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติที่มีต่อ

ดนตรี ประสบการณ์ทางดนตรีและความเชื่อมั่นในตนเองและทัศนคติที่มีต่อดนตรีสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเองในการสอนดนตรี แต่จำนวนปีที่ทำการสอนดนตรีกับทัศนคติที่มีต่อดนตรีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไซลด์ส (Childs. 1976 : 1445-A) ได้ศึกษาวิจัย นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสำหรับครูสอนดนตรีในรัฐโคโลราโด พบว่า หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง แต่พบว่าการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป และควรให้มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้น ส่วนเทคนิคการสอนและอุปกรณ์การสอนนั้นจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้น เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งการเรียนการสอน และครอบคลุมถึงการศึกษาดนตรีร่วมสมัยทุกชนิด

แนบบ์ (Knapp. 1977 : 7599-A) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาค้นคว้าเพื่อประเมินผู้สอนเป็นรายบุคคลของชั้นเรียนดนตรีพื้นฐานเกรด 5 และเกรด 6 เพื่อบ่งชี้กิจกรรมที่เหมาะสม พบว่า จากการตอบแบบสอบถามจากครู ได้รับผลในทางบวกดังนี้ ปรับปรุงความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน เพิ่มโอกาสในการสังเกตของนักเรียน ความสนใจเกี่ยวกับดนตรีของนักเรียนในระดับ 5-6 เพิ่มมากขึ้น ปรับปรุงความสนใจของเด็กเกี่ยวกับการร้องเพลง ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาเกี่ยวกับดนตรีเป็นที่นิยมมากขึ้น ผลที่ได้รับจากการสังเกตของครู คือ ผู้สอนควรใช้เวลาเพิ่มขึ้นในการให้คำปรึกษา เพิ่มอุปกรณ์การสอนและการสอนเป็นรายบุคคล อุปกรณ์ทางด้านการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่าการดูสำหรับระดับที่แตกต่างของความยากในการอ่านต้องการอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ

ลอว์เลอร์ (Lawler. 1977 : 7600-A) ได้ศึกษาความเข้าใจในชั้นเรียนเครื่องดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื้อหา และแนวทางชี้แนะ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรสอนให้สอดคล้องกับปรัชญาของการศึกษาดนตรี ซึ่งจัดเป็นสุนทรียศาสตร์ทางธรรมชาติ
2. จุดประสงค์หลักของการสอนเครื่องดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรพัฒนาด้าน
 - 2.1 ความสนใจดนตรีของนักเรียน
 - 2.2 ความรับผิดชอบทางด้านดนตรี
 - 2.3 อีสุระด้านดนตรี
3. โดยผ่านการสอนความเข้าใจดนตรี การสอนเครื่องดนตรีกลายเป็นเนื้อหาความรู้หลักที่ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของหลักสูตรในโรงเรียน

เฉลิมพล งามสุทธิ (Ngamsuti , Chaloeapol 1980 : A) ได้ศึกษาการสำรวจทัศนคติของผู้บริหารและครูดนตรีเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีในประเทศไทย พบว่า ทัศนคติต่อการศึกษาดนตรีในประเทศไทยระหว่างผู้บริหารและผู้สอนดนตรีไทยในประเทศไทย มีทัศนคติที่ดี

ต่อการศึกษาวิชาดนตรีไม่แตกต่างกัน แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิธีการบริหารและวิธีสอนดนตรี อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างทั้งสองคือทั้งผู้บริหารและผู้สอนดนตรียอมรับ และเข้าใจในข้อที่ว่า ดนตรีไทยเป็นการศึกษาทางวิชาการที่มีความสำคัญเท่ากับวิชาอื่นๆ

เดวิด มอร์ดัน (อ้างใน สุกีรี เจริญสุข. 2532: 31) ได้ศึกษาเรื่อง ดนตรีไทย (The Traditional Music of Thailand) เป็นงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก ผู้วิจัยได้ศึกษาดนตรีไทยในลักษณะประวัติและพัฒนาการของดนตรีโดยศึกษาดนตรีไทยในแง่มุมของโบราณคดี ดนตรีไทยในราชสำนัก วังต่างๆ นักดนตรีคนสำคัญๆ การผสมวงดนตรีเครื่องดนตรี รูปแบบ แนวการบรรเลง และการวิเคราะห์ดนตรีไทย ตลอดจนได้ศึกษาอิทธิพลของดนตรีสำเนียงต่าง ๆ เช่น พม่า มอญ ลาว เขมร จีน ญวน เป็นต้น เปรียบเทียบการดำเนินของเครื่องดนตรีไทย โดยอาศัยตะวันตกและโน้ตสากลช่วยในการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับรวบรวมและนำเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่าทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี ควรที่จะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมรักษาศิลปะดนตรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งดนตรีไทยให้สามารถปฏิบัติได้อย่างตรงเป้าหมาย สามารถทำให้ดนตรีไทยเป็นที่นิยมของเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเรียนดนตรีไทยของเยาวชน มีส่วนสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อมูลในการตั้งสมมติฐานต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชนแตกต่างกัน
2. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชนแตกต่างกัน
3. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชนแตกต่างกัน
4. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนอายุระหว่าง 7-17 ปี ที่กำลังเรียนวิชาดนตรีไทย 8 ชนิด ตามหลักสูตรของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นรุ่นที่ 9 หลักสูตรการเรียนใช้เวลา 1 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน คือภาคเรียนที่ 1 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - กรกฎาคม 2541 และภาคเรียนที่ 2 ระหว่างเดือนสิงหาคม 2541 - มกราคม 2542 เปิดเรียนเป็นประจำวันเสาร์ รวม 1 ปี สอน 48 ครั้งครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมเวลาประมาณ 144 ชั่วโมง การจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มเรียนภาคเช้า จำนวน 107 คน และกลุ่มเรียนภาคบ่าย จำนวน 167 คน รวมจำนวนผู้เรียนตามที่ตั้งทะเบียนทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย จำนวน 274 คน แต่เนื่องจากเยาวชนบางคนสมัครเรียนดนตรีไทยมากกว่า 1 ชนิด โดยสมัครเรียนดนตรีไทยทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย ดังนั้นจำนวนคนที่ลงทะเบียนเรียนจึงมีมากกว่าจำนวนผู้เรียนจริง ซึ่งมีอยู่ 230 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่ศึกษา

ชนิดของดนตรี	ภาคเช้า	ภาคบ่าย	รวม
1. ซอด้วง	15	30	45
2. ซออู้	15	13	28
3. จะเข้	13	22	35
4. ขลุ่ย	17	36	53
5. ระนาด	17	10	27
6. ขิม	25	49	74
7. มโหรีวง	3	4	7
8. ฟiddle	2	3	5
รวม	107	167	274

หมายเหตุ มีผู้เรียนจริง จำนวน 230 คน เนื่องจากมีบางคนสมัครเรียนทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน คือ

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย และทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีไทย เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม

1.2 นำข้อมูลที่ได้อีกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพิจารณากำหนดขอบเขต และเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย โดยสร้างข้อความจากกรอบการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้

1.3 พิจารณารอบเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน แล้วเขียนข้อคำถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน ได้ข้อคำถามที่ให้ออบแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 38 ข้อ และคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้าย

1.4 สร้างแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเบื้องต้น แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ ดูความเที่ยงตรง (Face Validity) คือ รศ.กาญจนา อินทรสุนานนท์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนายภานุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ หัวหน้าฝ่ายติดตามและประเมินผล กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบแล้วไปเก็บข้อมูล

2. ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของเยาวชนที่กำลังเรียนดนตรีไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด แบบสอบถามทั้งฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย เหตุผลที่เรียนดนตรีไทย ประเภทของดนตรีไทยที่เรียน ความสามารถเล่นดนตรีไทย ความประทับใจในการเรียน และวิธีการคัดเลือกเข้าเรียน คำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนหลักสูตรดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในระหว่างวันที่ 24 ตุลาคม - 21 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งเป็นภาคเรียนที่ 2 (สิงหาคม 2541 - มกราคม 2542) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ประสานกับนายกสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการติดต่อครูผู้สอนขอเวลานัดหมายกับเยาวชน เพื่อตอบแบบสอบถาม และเมื่อเสร็จสิ้นการกรอกแบบสอบถามแล้วรอรับแบบสอบถามจำนวน 197 ชุด สำหรับเยาวชนที่ขาดเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายใหม่เป็นรายบุคคลให้ช่วยตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยจนครบทุกคน ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน 230 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และการนำผลไปใช้ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมาตัดสินตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกัน

4. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทย ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ซึ่งมีสูตรคำนวณ ดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนประชากร

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\sigma = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลบวกของคะแนนยกกำลังสองหรือผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน คะแนนรวมทั้งหมดยกกำลังสองหรือผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนประชากร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทย ได้หาค่าความถี่และร้อยละโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย เหตุผลที่เรียนดนตรีไทย ประเภทดนตรีที่เรียน ดนตรีไทยที่สามารถเล่นได้ ความประทับใจที่มาเรียนดนตรีไทย และวิธีการเข้าเรียนดนตรีไทย

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง ๒ ความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของ เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	72	31.30
หญิง	158	68.70
รวม	230	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 11 ปี	75	32.60
ระหว่าง 11 - 15 ปี	145	63.00
สูงกว่า 15 ปี	10	4.40
รวม	230	100.00
3. ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา		
ประถมศึกษา	135	58.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	74	32.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	21	9.10
รวม	230	100.00
4. ประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทย		
เคยเรียนดนตรีไทย	176	76.50
ไม่เคยเรียนดนตรีไทย	53	23.00
ไม่ตอบ	1	.50
รวม	230	100.00
5. เหตุผลที่เรียนดนตรีไทย		
บิดา/มารดาหรือผู้ปกครองให้มาเรียน	87	37.80
ชอบ/รักดนตรีไทย	123	53.50
อื่น ๆ	20	8.70
รวม	230	100.00
6. ประเภทดนตรีไทยที่เรียน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ซอด้วง	45	16.40
ขิม	74	27.00

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
ชลู่ย	53	19.40
ม็องวง	7	2.50
ชอฮู้	28	10.20
จะเข้	35	12.80
ระนาดเอก	27	9.90
อื่น ๆ (ฉิ่ง)	5	1.80
รวม	274	100.00
7. ดนตรีไทยที่ท่านสามารถเล่นได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	1 ข้อ)	
ชอด้าง	68	16.60
ซิม	108	26.30
ชลู่ย	79	19.20
ม็องวง	16	3.90
ชอฮู้	38	9.20
จะเข้	42	10.20
ระนาดเอก	49	11.90
อื่น ๆ (อังกะลุง)	11	2.70
รวม	411	100.00
8. ความประทับใจ		
สถานที่เรียน	59	25.70
วิธีการสอน	71	30.90
ครูผู้สอน	65	28.30
อื่น ๆ (เพื่อน)	35	15.20
รวม	230	100.00
9. วิธีการที่ควรใช้คัดเลือกเยาวชนเข้าเรียนดนตรีไทย		
สอบ	63	27.40
จับฉลาก	58	25.20
สมัครก่อนได้เรียนก่อน	99	43.00
อื่น ๆ (รับทั้งหมด)	10	4.30
รวม	230	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยของสมาคมศิลปเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

1. ข้อมูลส่วนตัว เยาวชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 เพศชาย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 มีอายุมากที่สุดระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 รองลงมาอายุน้อยต่ำกว่า 11 ปี และ สูงกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 และ 4.40 ตามลำดับ กำลังการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 32.20 และ 9.10 ตามลำดับ

2 ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดนตรีไทย เยาวชนส่วนใหญ่มีประสบการณ์เคยเรียนดนตรีไทย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 ไม่เคยเรียนดนตรีไทย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 เหตุผลที่เรียนดนตรีไทยเพราะชอบ/รักดนตรีไทย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 บิดา/มารดาหรือผู้ปกครองให้มาเรียน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 อื่น ๆ (เพื่อน) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ประเภทดนตรีไทยที่เยาวชนสนใจเรียนมากที่สุด คือ ขิม จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 รองลงมาเรียน ซอด้วง จะเข้ ซออู้ ระนาดเอก ซอฆ้อง อื่น ๆ (ฉิ่ง) คิดเป็นร้อยละ 19.40, 16.40, 12.80, 10.20, 9.90, 2.50 และ 1.80 ตามลำดับ ดนตรีไทยที่เยาวชนสามารถเล่นได้มากที่สุด คือ ขิม จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 รองลงมา คือ ซอด้วง ระนาดเอก จะเข้ ซออู้ ซอฆ้อง และ อื่น ๆ (อังกะลุง) คิดเป็นร้อยละ 26.30, 19.20, 16.60, 11.90, 10.20, 9.20, 3.90 และ 2.70 ตามลำดับ เยาวชนมีความประทับใจมากที่สุดในเรื่อง วิธีการสอน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 รองมาคือ ครูผู้สอน สถานที่เรียน และอื่นๆ (เพื่อน) คิดเป็นร้อยละ 28.30, 25.70 และ 15.20 ตามลำดับ และวิธีการคัดเลือกเข้าเรียนดนตรีไทยเยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้สมัครก่อนได้เรียนก่อน จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 สอบ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 จับฉลาก จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 และ อื่น ๆ (รับทั้งหมด) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน
ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผล
ไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคม
ศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร
ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ ได้ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นปรากฏดังตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย รวม 4 ด้าน

การสอนดนตรีไทย	ความคิดเห็น			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. ด้านหลักสูตร	3.73	.88	มาก	3
2. ด้านผู้สอน	4.10	.83	มาก	1
3. ด้านวิธีการสอน	3.66	.82	มาก	4
4. ด้านการนำผลไปใช้	3.85	.97	มาก	2
รวม	3.83	.90	มาก	

จากตาราง 3 แสดงว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทย 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.10$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.85$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.73$) และด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.66$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	ความคิดเห็น			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. เนื้อหาของหลักสูตรที่เรียนมีความทันสมัย	3.61	.68	มาก	7
2. เนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก	4.07	.83	มาก	1
3. เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.82	.90	มาก	4
4. เนื้อหาของหลักสูตรเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ	3.40	1.04	ปานกลาง	10
5. การเรียนหลักสูตรดนตรีไทยมีความสิ้นเปลืองเงินทองมาก	3.63	.96	มาก	6
6. กิจกรรมแต่ละชั้นในหลักสูตรต่อเนื่องกัน	3.57	.90	มาก	8
7. ช่วงเวลาที่เปิดสอนมีความเหมาะสม	3.93	.83	มาก	3
8. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน	3.56	.86	มาก	9
9. ระยะเวลาเรียนจำนวน 144 ชั่วโมงมีความเหมาะสม	3.67	.99	มาก	5
10. เมื่อจบหลักสูตรแล้วผู้เรียนสามารถแสดงการเล่นดนตรีไทยให้ผู้อื่นรับฟังได้	4.07	.83	มาก	1
รวม	3.73	.88	มาก	

จากตาราง 4 แสดงว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยรวมในระดับมาก ($\mu = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นด้วยต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ($\mu = 3.56 - 4.07$) คือ เมื่อจบหลักสูตรแล้วผู้เรียนสามารถแสดงการเล่นดนตรีไทยให้ผู้อื่นรับฟังได้ เนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก ช่วงเวลาที่เปิดสอนมีความเหมาะสม เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนจำนวน 144 ชั่วโมงมีความเหมาะสม การเรียนหลักสูตรดนตรีไทยมีความสิ้นเปลืองเงินทองมาก เนื้อหาของหลักสูตรที่เรียนมีความทันสมัย กิจกรรมแต่ละชั้นในหลักสูตรต่อเนื่องกัน หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางมีเพียง 1 ข้อ คือ เนื้อหาของหลักสูตรเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ($\mu = 3.40$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยด้านผู้สอน

ด้านผู้สอน	ความคิดเห็น			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.27	.74	มาก	2
2. บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นกันเอง	4.21	.84	มาก	5
3. ครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นผู้มีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์	4.05	.83	มาก	7
4. ครูผู้สอนมีความขยันมาสอนและตรงต่อเวลา	3.59	.94	มาก	9
5. ครูผู้สอนสอนฝึกให้เล่นดนตรีไทยอย่างใกล้ชิด	3.75	.95	มาก	8
6. ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก	4.40	.73	มาก	1
7. ครูผู้สอนมีทักษะในการสอนดนตรีไทย	4.27	.80	มาก	2
8. ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้เรียนและบุคคลอื่น	4.26	.83	มาก	4
9. ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ถูกต้องเข้าใจง่าย	4.10	.86	มาก	6
รวม	4.10	.83	มาก	

จากตาราง 5 แสดงว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นด้วยต่อครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ($\mu = 3.59 - 4.40$) คือ ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ครูผู้สอนมีทักษะในการสอนดนตรีไทย ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้เรียนและบุคคลอื่น บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นกันเอง ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ถูกต้องเข้าใจง่าย ครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นผู้มีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนสอนฝึกให้เล่นดนตรีไทยอย่างใกล้ชิด ครูผู้สอนมีความขยันมาสอนและตรงต่อเวลา

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยด้านวิธีการสอน

ด้านวิธีการสอน	ความคิดเห็น			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1 ครูผู้สอนมีทักษะในการสร้างความสนใจของนักเรียน	3.61	.91	มาก	6
2 ครูผู้สอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตามทฤษฎี	3.55	.94	มาก	7
3. ครูผู้สอนมีวิธีสอนดนตรีไทยที่สนุกและน่าสนใจ	3.86	.97	มาก	2
4. ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์ต่างๆ สอนประกอบคำบรรยาย	3.00	1.19	ปานกลาง	10
5. ครูผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน	3.43	.97	ปานกลาง	9
6. ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนและมีความพร้อมในการสอน	3.75	.79	มาก	5
7. ครูผู้สอนสอนวิธีเล่นดนตรีไทยที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน	4.19	.79	มาก	1
8 ครูผู้สอนบอกให้ผู้เรียนทราบว่าคุณสอนจะสาธิตอะไรอย่างไรหรือจะสังเกตอะไร	3.85	.97	มาก	3
9. ครูผู้สอนสาธิตแล้วผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้	3.84	.87	มาก	4
10.ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนดนตรีไทย	3.54	.95	มาก	8
รวม	3.66	.82	มาก	

จากตาราง 6 แสดงว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อวิธีการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นด้วยต่อวิธีการสอนของผู้สอนอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ($\mu = 3.54 - 4.19$) คือ ครูผู้สอนสอนวิธีเล่นดนตรีไทยที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนมีวิธีสอนดนตรีไทยที่สนุกและน่าสนใจ ครูผู้สอนบอกให้ผู้เรียนทราบว่าคุณสอนจะสาธิตอะไรอย่างไรหรือจะสังเกตอะไร ครูผู้สอนสาธิตแล้วผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนและมีความพร้อมในการสอน ครูผู้สอนมีทักษะในการสร้างความสนใจของนักเรียน ครูผู้สอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตามทฤษฎี และครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนดนตรีไทย ส่วนข้อที่มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ คือครูผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน และครูผู้สอนใช้อุปกรณ์ต่างๆ สอนประกอบคำบรรยาย ($\mu = 3.00 - 3.43$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยด้านการนำไปใช้

ด้านการนำไปใช้	ความคิดเห็น			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. การเรียนดนตรีไทยมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนวิชาอื่นด้วย	3.80	1.03	มาก	6
2. การเรียนดนตรีไทยช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีอารมณ์เยือกเย็น จิตใจสงบ	3.94	.89	มาก	5
3. การเรียนดนตรีไทยฝึกให้ผู้เรียนมีความอดทน	3.95	.88	มาก	4
4. การเรียนดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง	3.80	.86	มาก	7
5. การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	4.04	.96	มาก	1
6. การเล่นเครื่องดนตรีไทยช่วยผ่อนคลายความเครียดได้	4.02	.96	มาก	2
7. การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและกล้าแสดงออก	3.97	.93	มาก	3
8. ท่านสามารถแนะนำการเรียนดนตรีไทยให้กับผู้อื่นได้	3.62	1.01	มาก	8
9. ท่านมีโอกาสได้แสดงดนตรีไทยให้กับโรงเรียนหรือสถานที่อื่น	3.56	1.24	มาก	9
รวม	3.85	.97	มาก	

จากตาราง 7 แสดงว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการนำไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นด้วยต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ๙ ข้อ ($\mu = 3.56 - 4.04$) คือ การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก การเล่นเครื่องดนตรีไทยช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและกล้าแสดงออก การเรียนดนตรีไทยฝึกให้ผู้เรียนมีความอดทน การเรียนดนตรีไทยช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีอารมณ์เยือกเย็น จิตใจสงบ การเรียนดนตรีไทยมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนวิชาอื่นด้วย การเรียนดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ท่านสามารถแนะนำการเรียนดนตรีไทยให้กับผู้อื่นได้ ท่านมีโอกาสได้แสดงดนตรีไทยให้กับโรงเรียนหรือสถานที่อื่น

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะ
เพื่อเยาวชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา และ
ประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของ
สมาคมศิลปเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้าน
หลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ โดยจำแนกตามเพศ อายุ
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 8 - 11

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นที่มีต่อการสอนดนตรีไทย	ชาย			หญิง		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านหลักสูตร	3.77	.46	มาก	3.71	.38	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.18	.58	มาก	4.05	.52	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.81	.66	มาก	3.59	.57	มาก
4. ด้านการนำผลไปใช้	3.90	.74	มาก	3.83	.65	มาก
รวม	3.91	.48	มาก	3.79	.43	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของเพศชาย ($\mu = 3.91$) สูงกว่า เพศหญิง ($\mu = 3.79$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า

เยาวชนเพศชาย มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.18$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.90$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.81$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.77$)

เยาวชนเพศหญิง มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.05$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.83$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.71$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.59$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นที่มีต่อการสอนดนตรีไทย	ต่ำกว่า 11 ปี			11- 15 ปี			สูงกว่า 15 ปี		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านหลักสูตร	3.68	.37	มาก	3.77	.43	มาก	3.52	.30	มาก
2. ด้านผู้สอน	3.93	.50	มาก	4.15	.55	มาก	4.44	.64	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.67	.57	มาก	3.63	.62	มาก	3.97	.69	มาก
4. ด้านการนำผลไปใช้	3.85	.62	มาก	3.84	.72	มาก	4.07	.51	มาก
รวม	3.78	.42	มาก	3.84	.46	มาก	3.98	.42	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่าเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของกลุ่มอายุสูงกว่า 11 ปี ($\mu = 3.98$) สูงกว่า อายุระหว่าง 11 - 15 ปี ($\mu = 3.84$) และ อายุต่ำกว่า 15 ปี ($\mu = 3.78$) ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า

เยาวชนที่มีอายุ ต่ำกว่า 11 ปี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 3.93$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.85$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.68$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.67$)

เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.15$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.84$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.77$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.63$)

เยาวชนที่มีอายุสูงกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.44$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 4.07$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.97$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.52$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา

ความคิดเห็นที่มีต่อการสอนดนตรีไทย	ประถม			มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านหลักสูตร	3.71	.40	มาก	3.80	.43	มาก	3.62	.34	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.01	.51	มาก	4.15	.58	มาก	4.40	.50	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.67	.55	มาก	3.60	.70	มาก	3.81	.60	มาก
4. ด้านการนำผลไปใช้	3.84	.65	มาก	3.83	.76	มาก	4.01	.52	มาก
รวม	3.80	.43	มาก	3.84	.49	มาก	3.95	.38	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่าเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทย โดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($\mu = 3.95$) สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\mu = 3.84$) และระดับประถมศึกษา ($\mu = 3.80$) ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า

เยาวชนที่กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.01$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.84$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.71$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.67$)

เยาวชนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.15$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.83$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.80$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.60$)

เยาวชนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.40$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 4.01$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.81$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.62$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทย

ความคิดเห็นที่มีต่อการสอน ดนตรีไทย	เคยเรียน			ไม่เคยเรียน		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านหลักสูตร	3.73	.41	มาก	3.72	.42	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.11	.55	มาก	4.04	.54	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.66	.64	มาก	3.57	.51	มาก
4. ด้านการนำผลไปใช้	3.89	.67	มาก	3.75	.68	มาก
รวม	3.84	.45	มาก	3.79	.42	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่าเยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทย โดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของเยาวชนที่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.84$) สูงกว่า เยาวชนที่ไม่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.79$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า

เยาวชนที่เคยเรียนดนตรีไทยมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.11$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.89$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.73$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.66$)

เยาวชนที่ไม่เคยเรียนดนตรีไทย มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านผู้สอน ($\mu = 4.04$) ด้านการนำผลไปใช้ ($\mu = 3.75$) ด้านหลักสูตร ($\mu = 3.72$) ด้านวิธีการสอน ($\mu = 3.75$)

**ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย
ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ**

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของเยาวชนในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน ที่เป็นการถามปลายเปิดให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละของคำตอบ

ตาราง 12 ความถี่และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีไทย	จำนวน	ร้อยละของผู้ตอบ (จำนวน 230)
ด้านหลักสูตร		
1. ควรจัดทำหลักสูตรดนตรีไทยให้เรียนได้ง่ายขึ้น	5	2.17
2. ควรจัดแบ่งชั้นเรียนตามวัยและตามความสามารถของผู้เรียน	4	1.74
3. ควรสอนเพลงหลายๆเพลง	3	1.30
4. ควรเปิดสอนหลายวัน	2	0.87
5. ควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น	2	0.87
ด้านผู้สอน		
6. การเข้าเรียนและเลิกเรียนควรตรงเวลากว่าที่เป็นอยู่	19	8.26
7. ผู้สอนไม่พอกับจำนวนผู้เรียน	10	4.35
8. ผู้สอนใช้ภาษาเข้าใจยาก	6	2.61
9. ผู้สอนควรใจเย็นและพูดให้ช้าลง	5	2.17
ด้านวิธีการสอน		
10. ควรมีเวลาพักการเรียนให้มากขึ้น	20	8.70
11. ควรจัดทำโน้ตเพลงมาแจกให้ผู้เรียน	16	6.96
12. การต่อเพลงควรสอนให้ช้ากว่าเดิมเพราะเพลงยาวและมีหลายท่อน	7	3.04
13. ควรใช้เทคนิควิธีการสอนให้สนุกและน่าสนใจ	7	3.04
14. ควรสนใจผู้เรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่เล่นดนตรีไม่ได้	7	3.04
15. ควรสอนเน้นทักษะให้มีความชำนาญมากขึ้น	5	2.17
16. ควรสอนให้รู้จักเก็บรักษา ปรับเสียง เปลี่ยนสายเครื่องดนตรี	5	2.17
17. ควรวางแผนกำหนดการฝึกซ้อมไว้ล่วงหน้า	5	2.17

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีไทย	จำนวน	ร้อยละของผู้ตอบ (จำนวน 230)
18. ควรฟังความคิดเห็นของผู้เรียนด้วย	4	1.74
19. ควรสอนให้เข้าใจง่าย	4	1.74
20. ให้มีอุปกรณ์ในการสอนมากขึ้น	3	1.30
21. ให้มีการสอนซ้ำหรือทบทวนเพื่อให้เกิดความชำนาญและเข้าใจ ด้านการนำผลไปใช้	2	0.87
22. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4	1.74
23. ทำให้รักดนตรีไทยและทำให้มีความเชื่อมั่นสูง	3	1.30
24. ทำให้กล้าแสดงออก	3	1.30
25. การเรียนดนตรีไทยฝึกให้มีความอดทนสูง อื่นๆ	3	1.30
26. ควรมีการเปิดสอนดนตรีไทยให้มากขึ้นเพื่ออนุรักษ์ดนตรีไทย	2	0.87
27. ควรมีการสอบและพิจารณาตามความสามารถของผู้เล่น	2	0.87
28. ควรจัดหาสถานที่ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	1	0.43

จากตาราง 12 เยาวชนได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ใน 4 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านได้เสนอข้อคิดเห็นโดยเรียงลำดับตามค่าร้อยละดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร เยาวชนให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้คือ ควรจัดทำหลักสูตรดนตรีไทยให้เรียนได้ง่ายขึ้น ร้อยละ 2.17 ควรจัดแบ่งชั้นเรียนตามวัยและความสามารถของผู้เรียน ร้อยละ 1.74 ควรสอนเพลงหลาย ๆ เพลง ร้อยละ 1.30 ควรเพิ่มเนื้อสาระให้มากขึ้น และ ควรเปิดสอนหลายวัน ร้อยละ 0.87

2. ด้านผู้สอน เยาวชนให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้สอน ดังนี้คือ การเข้าเรียนและเลิกเรียนควรตรงเวลากว่าที่เป็นอยู่ ร้อยละ 8.26 ผู้สอนไม่พอกับจำนวนผู้เรียน ร้อยละ 4.35 ผู้สอนใช้ภาษาเข้าใจยาก ร้อยละ 2.61 และผู้สอนควรใจเย็นและพูดให้ช้าลง ร้อยละ 2.17

3. ด้านวิธีการสอน เยาวชนให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้สอน ดังนี้คือ ควรมีเวลาพักการเรียนให้มากขึ้น ร้อยละ 8.70 ควรจัดทำโน้ตเพลงมาแจกให้ผู้เรียน ร้อยละ 6.96 ควรสนใจผู้เรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่เล่นดนตรีไม่ได้ ร้อยละ 3.04 ควรสอนเน้นทักษะให้มีความชำนาญมากขึ้น ควรสอนให้รู้จักเก็บรักษา ปรับเสียง เปลี่ยนสายเครื่องดนตรี และควรวางแผน

กำหนดการฝึกซ้อมดนตรีไทยไว้ล่วงหน้าร้อยละ 2.17 ให้มีอุปกรณ์ในการสอนมากขึ้น ร้อยละ 1.30 และควรให้มีการสอนซ้ำหรือทบทวนเพื่อให้เกิดความชำนาญและเข้าใจ ร้อยละ 0.87

4. ด้านการนำผลไปใช้ เยาวชนให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำผลไปใช้ คือ การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ร้อยละ 1.74 ทำให้รักดนตรีไทยและทำให้มีความเชื่อมั่นสูง ทำให้กล้าแสดงออก และการเรียนดนตรีไทยฝึกให้มีความอดทนสูง ร้อยละ 1.30

5. อื่น ๆ เยาวชนให้ความคิดเห็นด้านอื่นๆ คือ ควรมีการเปิดสอนดนตรีไทยให้มากขึ้น เพื่ออนุรักษ์ดนตรีไทยไม่ให้สูญหาย ในการประเมินผลของผู้เรียน ควรมีการสอนและพิจารณาตามความสามารถของผู้เล่น ร้อยละ 0.87 ควรจัดหาสถานที่ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ร้อยละ 0.43

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของการดำเนินงานทั้งหมดนำเสนอในบทที่ 5 ตามหัวข้อเรียงลำดับ คือ ความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย การดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยจำแนกตามตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง หรือส่งเสริมการสอนดนตรีไทยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนำแนวทางความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อไป
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ ทะนุบำรุง ส่งเสริมรักษาศิลปะดนตรีไทย ให้สามารถปฏิบัติได้อย่างตรงเป้าหมาย สามารถทำให้ดนตรีไทยเป็นที่นิยมของเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนที่กำลังเรียนดนตรีไทยของสมาคม ศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 230 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชน มี 9 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการเรียนการสอนดนตรีไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 38 ข้อ และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 24 ตุลาคม - 21 พฤศจิกายน 2541 โดยการประสานงานขอความร่วมมือกับนายกสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และครูผู้สอนนัดวันเวลาในการเก็บแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และรอรับแบบสอบถามคืน จำนวน 230 ชุด สามารถเก็บได้ครบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่แล้วคำนวณค่าร้อยละ
2. ข้อมูลความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์รายข้อ และค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน
3. สำหรับข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็นค่าปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับดนตรีไทยของเยาวชนที่เรียนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

1.1 ข้อมูลส่วนตัว เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.70 มีอายุ ระหว่าง 11- 15 ปี ร้อยละ 63.00 กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 58.70 รองลงมากำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 32.20 และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 9.10

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทย เยาวชนส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย ร้อยละ 76.50 เหตุผลที่เรียนดนตรีไทยเพราะชอบ/รักดนตรีไทย ร้อยละ 53.50 เยาวชนส่วนใหญ่ สมัครเรียนชม ร้อยละ 27.00 และสามารถเล่นซิมได้ ร้อยละ 26.30 มีความประทับใจวิธีการสอนมากที่สุด ร้อยละ 30.90 และเห็นว่าวิธีการที่ควรใช้คัดเลือกเยาวชนเข้าเรียน คือสมัครก่อนได้เรียนก่อน ร้อยละ 43.00 รองลงมาเป็นการสอบ ร้อยละ 27.40 จีบฉลากร้อยละ 25.20 และอื่นๆ ร้อยละ 4.30

2. ความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านผู้สอน ด้านการนำผลไปใช้ ด้านหลักสูตร และด้านวิธีการสอน ($\mu = 4.10, 3.85, 3.73, 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ความคิดเห็นด้วยในระดับมากมีอยู่ 35 ข้อ ($\mu = 3.54 - 4.40$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุด-ต่ำ 10 ข้อแรก ได้แก่ ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ครูผู้สอนมีทักษะในการสอนดนตรีไทย ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้เรียน และบุคคลอื่น บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นกันเอง ครูผู้สอนสอนวิธีเล่นดนตรีไทยที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ถูกต้องเข้าใจง่าย เนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก เมื่อจบหลักสูตรแล้วผู้เรียนสามารถแสดงการเล่นดนตรีไทยให้ผู้อื่นรับฟังได้ ครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นผู้มีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์

ความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลางมีอยู่เพียง 3 ข้อ ($\mu = 3.00 - 3.43$) ได้แก่ ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์ต่างๆ สอนประกอบคำบรรยาย เนื้อหาของหลักสูตรเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ครูผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร

ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการนำผลไปใช้ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทย สรุปได้ดังนี้

3.1. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความเห็นคิดของเยาวชนเพศชาย ($\mu = 3.91$) สูงกว่าเพศหญิง ($\mu = 3.79$)

3.2. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มอายุสูงกว่า 15 ปี ($\mu = 3.98$) สูงกว่า อายุระหว่าง 11 - 15 ปี ($\mu = 3.84$) และ อายุต่ำกว่า 11 ปี ($\mu = 3.78$) ตามลำดับ

3.3. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($\mu = 3.95$) สูงกว่า ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ($\mu = 3.84$) และระดับประถมศึกษา ($\mu = 3.80$) ตามลำดับ

3.4. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความเห็นด้วยของเยาวชนที่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.84$) สูงกว่า เยาวชนที่ไม่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.79$)

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเยาวชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย มีเพียงส่วนน้อยที่เขียนตอบ ซึ่งรวบรวม สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านหลักสูตร เยาวชนเห็นว่า ควรจัดทำหลักสูตรให้เรียนง่ายขึ้น (ร้อยละ 2.17) ควรจัดแบ่งชั้นเรียนตามวัยและตามความสามารถของผู้เรียน (ร้อยละ 1.74) ควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น (ร้อยละ 1.30) ควรเปิดสอนหลายวันและควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น (ร้อยละ 0.87) เพื่อให้เยาวชนสามารถเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งมีการประเมินผลโดยการสอบและความสามารถของผู้เรียน

4.2 ด้านผู้สอน เยาวชนเห็นว่า การเข้าเรียนและเลิกเรียนควรตรงเวลากว่าที่เป็นอยู่ (ร้อยละ 8.26) เนื่องจากผู้ปกครองมาคอยรับ - ส่ง ครูผู้สอนไม่พอกับจำนวนผู้เรียน (ร้อยละ 4.35) เนื่องจากจำนวนผู้เรียนแต่ละชนิดเลือกเรียนไม่เท่ากัน บางชนิดมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก บางชนิดมีผู้เรียนเป็นจำนวนน้อย การกำหนดให้มีครูผู้สอนเครื่องดนตรีละ 2 คน ไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ควรกำหนดผู้สอนตามอัตราของผู้เรียน ผู้สอนควรใช้ภาษาเข้าใจยาก (ร้อยละ 2.61) และผู้สอนควรสอนใจเย็นและพูดช้าลง (ร้อยละ 2.17) เพราะเยาวชนมีความสามารถในการเรียนไม่เท่ากัน บางคนเรียนไม่ทัน ควรสอนตัวต่อตัวเฉพาะผู้เรียนที่เล่นดนตรีไทยไม่ได้

4.3 ด้านวิธีการสอน ควรมีเวลาพักการเรียนให้มากขึ้น (ร้อยละ 8.70) ควรจัดทำโน้ตเพลงมาแจกให้กับผู้เรียน (ร้อยละ 6.96) การต่อเพลงควรสอนให้ช้ากว่าเดิมเพราะเพลงยาวและมีหลายท่อน (ร้อยละ 3.04) ควรใช้เทคนิควิธีการสอนให้สนุกและน่าสนใจ (ร้อยละ

3.04) ควรสนใจผู้เรียนให้มากขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่เล่นดนตรีไม่ได้ (ร้อยละ 3.04) ควรสอนเน้นทักษะให้มีความชำนาญมากขึ้น (ร้อยละ 2.17) ควรสอนให้รู้จักเก็บรักษา ปรับเสียง เปลี่ยนสาย เครื่องดนตรี (ร้อยละ 2.17) และ ควรวางแผนกำหนดการฝึกซ้อมไว้ล่วงหน้า (ร้อยละ 2.17)

4.4 ด้านการนำผลการเรียนดนตรีไทยไปใช้ คือ การเรียนดนตรีไทยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 1.74) ทำให้มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง กล้าแสดงออก มีความอดทน มีวินัย (ร้อยละ 1.30)

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน

1.1 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านผู้สอน ด้านการนำผลไปใช้ ด้านหลักสูตร และด้านวิธีการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนดำเนินการในรูปของสมาคม ซึ่งมีคณะกรรมการมีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ ทำให้การบริหารงานมีความคล่องตัวสูง และมีหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ขอการแสดงด้านดนตรีไทยจากสมาคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น สวนสยามจัดงานไม้ดอกไม้ประดับ การจัดแข่งขันบางกอกเกมส์ ครั้งที่ 13 ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง ในเรื่องดังกล่าวส่งผลให้มีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลความคิดเห็นในแต่ละด้านที่อยู่ในระดับมากเช่นกัน ดังนี้

1.2 ความคิดเห็นด้านหลักสูตร เห็นด้วยว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก เนื่องจากการให้ความรู้ ควรตระหนักถึงระดับความยากง่ายของความรู้ (Benjamin Bloom) มีความเห็นว่า การให้ผู้เรียนรู้หรือการฝึกอบรมให้ความรู้ ระลึกและจดจำได้เป็นความยากง่ายระดับเบื่อง่ายขึ้นไป คือความเข้าใจ พฤติกรรมที่แสดงออกจะแปลความหมายได้จากนั้นเป็นการนำไปใช้โดยสามารถนำกฎเกณฑ์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ระดับความยากที่สูงขึ้นตามลำดับ คือ การวิเคราะห์ ด้วยการแยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การสังเคราะห์โดยสร้างสิ่งใหม่ขึ้นจากส่วนย่อย จนถึงการประเมินคุณค่า คือ สามารถวิจารณ์ญาณหรือประเมินค่าได้ ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการโครงการส่งเสริมการดนตรีไทย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2538 : 23) ในเรื่องเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย ที่ให้เน้นในการปฏิบัติต่อเครื่องดนตรี การบรรเลงและจังหวะได้ถูกต้อง ในการจัดทำหลักสูตรดนตรีไทย มุ่งพัฒนาสมองโดยเน้นความจำ ความเข้าใจการแยกแยะทั้งการใช้มือปฏิบัติ คือ เครื่องดนตรีและทำนองเพลงจากลักษณะง่ายไม่ซับซ้อนไปสู่บทเพลงที่ยากขึ้น การฝึกทักษะทั่วไป

จะเน้นในด้านการปฏิบัติ คือเครื่องดนตรี การบรรเลงทำนอง และจังหวะถูกต้อง จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีไทยได้เมื่อจบหลักสูตรแล้ว

1.3 ความคิดเห็นด้านผู้สอน เห็นด้วยว่า ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีทักษะในการสอนดนตรีไทย มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล พูลสวัสดิ์ ศึกษาเรื่องสมรรถภาพครูดนตรีที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษต้องการ(2526 : 112)

ครูผู้สอนวิชาดนตรีซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมวงและเป็นผู้ประสานงานกับบุคคลอื่น จำเป็นจะต้องมีกริยา มารยาทดี สุภาพเรียบร้อย เป็นมิตร ไม่โกรธง่าย มีอารมณ์ขัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนใจและห่วงใยสวัสดิการความเป็นอยู่ของบุคคลอื่น จึงจะสามารถสร้างความศรัทธา เชื่อถือและสามารถควบคุมวงให้ดำเนินการไปด้วยดี นั่นคือครูผู้สอนวิชาดนตรีศึกษา จะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และสอดคล้องกับการวิจัยของสุพิชญา ธีระกุลและคณะ (2524 : 51) บุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์อันดีนั้น นับเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ที่สุดในการทำงาน เพราะสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี ทำให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นบุคคลและหน่วยงานทั้งหลายต้องการเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าผู้สอนดนตรีไทยจะต้องมีความถนัดและมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียนและบุคคลอื่นด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง

1.4 ความคิดเห็นด้านวิธีการสอน พบว่า ครูผู้สอนสอนวิธีเล่นดนตรีที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน สอนดนตรีไทยที่สนุกและน่าสนใจ เน้นการสาธิตและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป นกปี (2530: 147) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 วิชาดนตรีศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 มีทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้วิธีการสอนโดยครูสาธิต และให้นักเรียนปฏิบัติตาม ผู้บริหารส่วนใหญ่มีทฤษฎีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะลักษณะและธรรมชาติของวิชาดนตรีและนาฏศิลป์นั้น นักเรียนจะต้องเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งการที่นักเรียนจะปฏิบัติได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องสาธิตให้ผู้เรียนดูแล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิญญู ทรัพย์ะประภา (2525: 83) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาสังกัด กทม. เห็นด้วยว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนดนตรีและนาฏศิลป์ มีความเห็นอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบสาธิตและให้นักเรียนปฏิบัติตาม

1.5 ความคิดเห็นด้านการนำผลไปใช้ พบว่า การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก สามารถช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและกล้าแสดงออก ฝึกให้ผู้เรียนมีความอดทน ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีอารมณ์เยือกเย็น จิตใจสงบ และช่วยให้มีสมาธิในการเรียนวิชาอื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนวดี เกิดโชค (2540 : 89) ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อดนตรีไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตสาทร กทม. พบว่าผู้ปกครองมีทัศนคติด้านความสำคัญของดนตรีไทย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครอง

มองเห็นว่าการเรียนดนตรีไทยมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการเรียนของนักเรียน เนื่องจากมีผลต่อจิตใจและการมีสมาธิอันจะส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ในด้านหลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย ปรากฏว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย มีผลทำให้ความคิดเห็นของเยาวชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถนำผลที่ได้มาอภิปราย ดังนี้ คือ

2.1 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นด้วยของเพศชาย ($\mu = 3.91$) สูงกว่าเพศหญิง ($\mu = 3.79$) เนื่องจากวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทของหญิงชายให้แตกต่างกัน เช่น บางวัฒนธรรมถือว่า ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง หรือชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตาม เป็นต้น (อารี พันธมณี. 2538 : 38 - 39) ธรรมชาติของความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง คือ เพศชายมีความคิดหนักแน่นมากกว่าความคิดของเพศหญิง (Bennett and Cohen, 1959) อารมณ์ หญิงมีอารมณ์นั้นคงน้อยกว่าชาย แต่ชายมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าหญิง (McKee, 1962) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็แสดงความแตกต่างระหว่างเพศและสอดคล้องกับงานวัฒนาวิ เกิดโชคงาม (2540 : 90) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อดนตรีไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตสาทร กทม. ผู้ปกครองมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งธรรมชาติของเพศชายเป็นเพศที่มีความซื่อซื่อและให้ความสนใจกิจกรรมมากกว่าเพศหญิง จึงเห็นความสำคัญของการจัดสถานที่เพื่อดำเนินการทางกิจกรรมมากกว่าเพศหญิง

2.2 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นด้วยของกลุ่มอายุสูงกว่า 15 ปี ($\mu = 3.98$) สูงกว่า อายุระหว่าง 11 - 15 ปี ($\mu = 3.84$) และ อายุต่ำกว่า 11 ปี ($\mu = 3.78$) ในการส่งเสริมการเรียนดนตรีไทยของเยาวชน ควรส่งเสริมในวัยเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้และจดจำได้เร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรพรรณ ขมวัฒนาและคณะ (2523 : บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุจูงใจที่สำคัญที่สุดที่ทำให้นักเรียนเล่นดนตรีไทยเป็นคือ การที่มีพื้นฐานมาตั้งแต่เล็ก ดังนั้นในการส่งเสริมดนตรีไทยควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และสอดคล้องกับงานวัฒนาวิ เกิดโชคงาม (2540 : 90) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อดนตรีไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตสาทร กทม. พบว่า ควรมีการปลูกฝังดนตรีไทยให้กับเด็กตั้งแต่วัยประถมศึกษา โดยจัดให้เรียนหลักสูตรวิชาดนตรีไทย เพราะดนตรีไทยเป็นวิชาที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ผู้เรียนจะต้องมีใจรักและเห็นคุณค่าจะต้องเริ่มปลูกฝังเจตคติ และค่านิยมตั้งแต่เยาว์วัยเมื่อโตขึ้นก็จะทำให้มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องดนตรีไทยมากขึ้น

2.3 เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นด้วยของเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($\mu = 3.95$) สูงกว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ($\mu = 3.84$) และระดับประถมศึกษา ($\mu = 3.80$) เนื่องจากการศึกษาคือกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนไม่ว่าที่ไหน เมื่อไร หรือด้วยวิธีใด เพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงโลกแห่งข้อมูลข่าวสารของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การศึกษาจะสอนให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหา รู้เหตุ รู้ผล และแก้ปัญหาเป็น (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 9) ดังนั้นระดับการศึกษาจึงทำให้เยาวชนมีความคิดเห็นต่างกัน

2.4. เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยที่มีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทยต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการสอนดนตรีไทยโดยรวมแตกต่างกัน โดยความคิดเห็นด้วยของเยาวชนที่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.84$) สูงกว่า เยาวชนที่ไม่เคยเรียนดนตรีไทย ($\mu = 3.79$) ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาวิชาดนตรีไทยเป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีไทยมากขึ้น นอกจากนี้เยาวชนที่เคยมีประสบการณ์การเรียนดนตรีไทย จะมีความสนใจดนตรีไทยเป็นทุนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ อินทนิล (2521 : 42) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะคิดดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทย ในมหาวิทยาลัยและมีสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทยน้อย มีทัศนคติต่อดนตรีไทยแตกต่างกับนิสิตนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทย ในมหาวิทยาลัยและมีสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทยน้อยอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนิสิตนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัย มีทัศนคติต่อดนตรีไทยดีกว่านิสิตนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดทำหลักสูตร ควรกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านวิชาดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ควรประเมินผลการเรียนด้วยการสอบหรือพิจารณาตามความสามารถของผู้เล่น และควรแบ่งชั้นการเรียนความตามวัยและสามารถของผู้เรียน

1.2 ผู้สอนต้องมีวินัยในการเข้าสอนอย่างต่อเนื่อง การฝึกสอนควรสอนตัวต่อตัว เพื่อให้เกิดทักษะที่ถูกต้อง และผู้สอนต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความคิดสร้างสรรค์ เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อการเรียนดนตรีไทยของเยาวชน

1.3 ควรใช้เทคนิคและวิธีสอนให้สนุกและน่าสนใจ จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีไทย เช่น เอกสารต่าง ๆ โน้ตเพลง แอบบันทิกเสียง วิดีทัศน์ รูปภาพ ฯลฯ

1.4 ควรเน้นการรู้จักบำรุงรักษาเครื่องดนตรีไทยด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและส่วนร่วมด้วย

1.5. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้แสดงความสามารถทางด้านดนตรีไทย และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชน ซึ่งจะเป็นการช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดีต่อดนตรีไทยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีไทย พบว่าควรจัดแบ่งชั้นเรียนตามวัยและตามความสามารถ ในกรณีนี้เห็นควรวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ของวัยกับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนดนตรีไทย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับเยาวชนที่มีวัยต่างกัน

2.2 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้พยายามรณรงค์ให้คนในชาติมีวินัย ตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และในงานวิจัยพบว่าการเรียนดนตรีไทยช่วยให้ผู้เรียนมีวินัย ในการนี้เห็นควรให้มีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนดนตรีไทยกับการมีวินัย ช่วยส่งเสริมการให้วินัยในด้านอื่นๆด้วย หากพบว่าการเรียนดนตรีไทยมีวินัยทางอื่นสูง จะเป็นทางเลือกให้สร้างเยาวชนไทยมีวินัยได้อีกทางหนึ่ง

2.3 ควรศึกษาในเรื่อง ลักษณะการมาเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนดนตรีไทยของเยาวชน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทยให้เป็นที่ยอมรับต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การศึกษาตลอดชีวิต .กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงสร้างและระบบบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2536.
- แผนวัฒนธรรมแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
- ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2540.
- วัฒนธรรมกับการเสริมสร้างสังคมไทย กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์, 2532.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2536.
- เครือวัลย์ ลีเมษชาติ. หลักและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและการพัฒนา. ภาควิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ฉันทนา อุดมสิน.ปัญหาการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อัดสำเนา 2530.
- จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2541.
- สื่อสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- นภดล พูลสวัสดิ์. สมรรถภาพครูดนตรีไทยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และ
ศรีสะเกษต้องการ, ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526.
- นาฏศิลป์และดนตรีไทยเยาวชน, สมาคม แนวทางและคู่มือการอบรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์
ไทยของศูนย์ส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย 2539.
- บรรจง สังข์สรวง. การสำรวจทัศนคติและความสนใจทางด้านดนตรีของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียน ภาคตะวันออก
ครั้งที่ 3. วันที่ 7 กรกฎาคม 2525 ชลบุรี: กมลศิลป์การพิมพ์, 2527.
- มานิต หล่อพินิจ. ดนตรีไทย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรพัฒนา, 2537.
- ปัญญา รุ่งเรือง. การศึกษาแนวคิดในการสอนเพื่อพัฒนาดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทยใน
ระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ประวัติการดนตรีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

- ประดิษฐ์ อินทรนิล. ทศนคติต่อดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง.
 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.
- ประทีป นกปี. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
 วิชาดนตรีศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูสอนวิชาดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ พิษณุโลก, 2530.
- ปฐม นิคมานนท์ “โครงสร้างระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน” ใน เอกสารการสอนชุด
 วิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 2532. หน้า 105 - 142
- “ปรัชญาและหลักการของการศึกษานอกระบบ” ใน เอกสารการสอนชุด
 วิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 2532. หน้า 269 - 311
- ปิ่น มาลากุล, ม.ล. คำปราศรัยในการเปิดสัมมนาดนตรีไทย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระ
 บาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2515.
- ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงาน. เกณฑ์มาตรฐานสาขาและวิชาชีพดนตรีไทย กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์ประกายพรึก , 2538.
- ผุสดี มานูพีระพงษ์. การสำรวจความสนใจทางด้านดนตรีของนักเรียนพยาบาล โรงพยาบาล
 ห้วยปี 2512 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- พูนพิศ อมาตยกุล. ดนตรีวิจิตร. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสมัย จำกัด, 2529.
- วัฒนวดี เกิดโชคนาม. การศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อดนตรีไทยของโรงเรียน
 มัธยมศึกษา ในเขตสาทร กทม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒประสานมิตร , 2540.
- วิจิตร ศรีสอาน. พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2523.
- วิญญู ทรัพย์ประภา. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถม
 ศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ของโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525.
- ศุภร ศรีแสน. การศึกษานอกระบบโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 5 กาฬสินธุ์ ประสานการพิมพ์. 2537.
- สงัด ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2532.
- สมพงษ์ กาญจนผลิน. ดนตรีไทยโน้ตและวิธีฝึก กรุงเทพฯ บริษัทต้นอ้อจำกัด, 2536.
- สุกรี เจริญสุข ดนตรีชาวสยาม กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ Dr. SAX สำราญราษฎร์, 2537.
- สุพิชญา อีระกุล. และคณะ การนิเทศศึกษา โรงพิมพ์วิทยากร, 2524.
- สงัด ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2532.

- อนงค์ ภาภูตานนท์. ณ มหาสารคาม . ผลการเรียนรู้ด้านทักษะและทัศนคติที่มีต่อการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากเทปโทรทัศน์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกส์เสริมกับการสอนปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2531,
- อรรณ ชมวัฒนา และคณะ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง กรุงเทพฯ: โครงการศึกษาค้นคว้าการสอนดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา, กองวิจัยและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2523.
- อารี พันธุ์ณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ จำกัด, 2538
- อรุณ วิวัฒนาปฏิพี. การประเมินผลหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- Birch, Lawrence Wilton, “ Factors Related to Differences in Classroom Teacher’s Attitude toward Music”, **Dissertation Abstracts International**, V .30, No. 5: 1743 - A ; November, 1969.
- Childs, Gordon Bliss. “ Innovation and Change in Curricula for Music Teachers in The State of Colorado,” **Dissertation Abstracts International** V. 37, No 3 : 1445 - A ; September, 1977
- Knapp, James Gilbert. “ A State Study to Assess the Degree Individualized Instruction of Fifth and Sixth Grade General Music Classes and to Identify Appropriate Activities,”**Dissertation Abstracts International**. V.37 , No. 12: 7599- A ; June, 1977
- Lawler , Neil Everett. “Comprehensive Musicianship in Secondary School Instrumental Music : A Structure and Planning Guide,” **Dissertation Abstracts International**. V.37 , No. 12 : 7600 - A ; June, 1977
- Ngamsuti, Chaloempol. **Attitudinal Survey of Thai Music Education Concerning Music Education in Thailand**. Dissertation Ph. D, University of Missouri - Columbia, 1980.
- Sluss, Jack Herr , “ High School Senior Attitudes toward Music” **Dissertation Abstracts International** , V.30 , No.1 : 755- A ; July, 1968.

ภาคผนวก

- ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญ
- ข. แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ. เขียวศรี วิวิธสิริ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนสุขุมวิท 23 พระโขนง กทม.
โทร. 664 - 3937 ต่อ 5574
2. รศ.กาญจนา อินทรสุนานนท์ ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนสุขุมวิท 23 พระโขนง กทม.
โทร. 664 - 3937 ต่อ 5108
3. นายภานุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กทม.
โทร. 2470013 ต่อ 404

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการสอนดนตรีไทย ของ สมาคมศิลปะเพื่อ
เยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีไทย ของผู้ตอบแบบ
สอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของเยาวชนที่มีการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อ
เยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร
ผู้สอน วิธีการสอน และการนำผลไปใช้
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
การเรียนการสอนดนตรีไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ () ชาย
 () หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี
3. กำลังศึกษาอยู่ระดับใด
 () ประถมศึกษา
 () มัธยมศึกษาต้น
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย
4. ประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีไทย
 () เคยเรียนดนตรีไทย
 () ไม่เคยเรียนดนตรีไทย
5. เหตุผลที่เรียนดนตรีไทย
 () บิดา/มารดาหรือผู้ปกครองให้มาเรียน
 () ชอบ/รักดนตรีไทย
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. ประเภทดนตรีไทยที่เรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () ซอด้วง () ซออู้
 () ขิม () จะเข้
 () ซลู่ย () ระนาด
 () มโหรีวง () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ดนตรีไทยที่ท่านสามารถเล่นได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () ซอด้วง () ซออู้
 () ขิม () จะเข้
 () ซลู่ย () ระนาด
 () มโหรีวง () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านมาเรียนดนตรีไทย ณ สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ท่านมีความประทับใจอะไร
 () สถานที่เรียน () วิธีการสอน
 () ครูผู้สอนสอน () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านคิดว่าการคัดเลือกเยาวชนเข้าเรียนดนตรีไทยควรใช้วิธีการใด
 () สอบ () จับฉลาก
 () สมัครก่อนได้เรียนก่อน () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย ของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน					
คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเห็นด้วยที่เห็นว่าตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกที่เป็นจริงในขณะปัจจุบันของท่านมากที่สุด					
ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านหลักสูตร					
1. เนื้อหาของหลักสูตรที่เรียนมีความทันสมัย.....					
2. เนื้อหาของหลักสูตรมีการเรียนจากง่ายไปยาก.....					
3. เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน.....					
4. เนื้อหาของหลักสูตรเน้นภาคทฤษฎีมากกว่า การปฏิบัติ.....					
5. การเรียนหลักสูตรดนตรีไทยมีความสิ้นเปลือง เงินทองมาก.....					
6. กิจกรรมแต่ละชั้นในหลักสูตรต่อเนื่องกัน.....					
7. ช่วงเวลาที่เปิดสอนมีความเหมาะสม.....					
8. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามความต้องการ ของผู้เรียน.....					
9. ระยะเวลาเรียน จำนวน 144 ชั่วโมง มีความเหมาะสม.....					
10. เมื่อจบหลักสูตรแล้วผู้เรียนสามารถแสดง การเล่นดนตรีไทยให้ผู้อื่นรับฟังได้.....					
ด้านผู้สอน					
11. ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส.....					
12. บุคลิกลักษณะของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นกันเอง.....					
13. ครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นผู้มีความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์.....					
14. ครูผู้สอนมีความขยันมาสอนและตรงต่อเวลา.....					
15. ครูผู้สอนสอนฝึกให้เล่นดนตรีไทยอย่างใกล้ชิด.....					
16. ครูผู้สอนมีความถนัดด้านดนตรีไทยมาก.....					
17. ครูผู้สอนมีทักษะในการสอนดนตรีไทย.....					
18. ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้เรียนและ บุคคลอื่น.....					
19. ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ถูกต้องเข้าใจง่าย.....					

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านวิธีการสอน					
20. ครูผู้สอนมีทักษะในการสร้างความสนใจของนักเรียน.....					
21. ครูผู้สอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตามทฤษฎี.....					
22. ครูผู้สอนมีวิธีสอนดนตรีไทยที่สนุกและน่าสนใจ.....					
23. ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์ต่างๆสอนประกอบคำบรรยาย.....					
24. ครูผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน.....					
25. ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนและมีความพร้อมในการสอน.....					
26. ครูผู้สอนสอนวิธีที่เล่นดนตรีไทยที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน.....					
27. ครูผู้สอนบอกให้ผู้เรียนทราบว่าผู้สอนจะสาธิตอะไรอย่างไรหรือจะสังเกตอะไร.....					
28. ครูผู้สอนสาธิตแล้วผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้.....					
29. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนดนตรีไทย.....					
การนำผลไปใช้					
30. การเรียนดนตรีไทยมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนวิชาอื่นด้วย.....					
31. การเรียนดนตรีไทยช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีอารมณ์เยือกเย็น จิตใจสงบ.....					
32. การเรียนดนตรีไทยฝึกให้ผู้เรียนมีความอดทน.....					
33. การเรียนดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง.....					
34. การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก.....					
35. การเล่นเครื่องดนตรีไทยช่วยผ่อนคลายความเครียดได้.....					
36. การเล่นดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและกล้าแสดงออก.....					
37. ท่านสามารถแนะนำการเรียนดนตรีไทยให้กับผู้อื่นได้.....					
38. ท่านมีโอกาสได้แสดงดนตรีไทยให้กับโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ.....					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีไทยของสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน

ขอขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวลักษณา โล่ห์พิทักษ์สันติ
สถานที่เกิด	68/1 แขวงสวนหลวง เขตพระโขนง กทม. 10260
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49 หมู่ 7 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กทม. 10520
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ฝ่ายติดตามและประเมินผล กองนโยบายและแผนวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กทม. 10320 โทร. 2470013 ต่อ 404 โทรสาร. 2485851

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 คบ. (วิชาเอกเกษตรศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2542 กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ